

“พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” เสมือนหนึ่งเดียว? ใน “ห้องสิน” วรรณกรรมเอกสมัยราชวงศ์หมิง¹

บุรินทร์ ศรีสมถวิล *

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ประเทศไทย

Buddhist, Daoist and Confucian Thoughts as One? Reflections on *Fengshen Yanyi* (Investiture of the Gods), A Leading Novel of the Ming Dynasty

Burin Srisomthawin *

School of Humanities, University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 22 October 2020

Revised 11 November 2020

Accepted 26 November 2020

คำสำคัญ

ห้องสิน

คติพุทธ เต๋า ขงจื้อ

กระบวนการประสมประสาน

กลมกลืน

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษากระบวนการประสมประสานระหว่างคติ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” ในวรรณกรรม “ห้องสิน” โดยเสนอว่า แนวคิดขงจื้อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” เป็นกรอบใหญ่ของการดำเนินเรื่อง และภายในกลองแห่งลิขิตสวรรค์ (กลองใหญ่) ยังมีกลองเล็กหรือกลองเพิงเส้นบัง (ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า) ที่มีส่วนผสมของ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” หมุนเคลื่อนไปพร้อมกัน นอกจากนี้ “ปิศาจจิ้งจอกในร่างตัวจิ้งจอกเมี้ยวห้วงตามพระบัญชาเจ้าแม่ หนี่ว่ว” ก็เป็น “แรงขับเคลื่อนหลัก” ของเรื่องที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงราชวงศ์จากซ่งเป็นโจว นอกจากนี้ยังมี “เซินกงเป้า” เป็นพันธมิตรที่ทำให้กลองแห่งลิขิตสวรรค์ สามารถเคลื่อนไปได้โดยไม่สะดุดจนจบเรื่อง สิ่งที่กำลังกล่าวนี้นายให้เห็นภาพ “กระบวนการ” ประสมประสานระหว่างคติที่แตกต่างหลากหลายดำรงอยู่ในเรื่องเดียวกันอย่างกลมกลืน

* Corresponding author

E-mail address:

Burin_sri@utcc.ac.th

¹ บทความเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยพุทธธรรมพหุนิยม ปีที่ 2 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุวรรณา สดอานันท์ เมธีวิจัยอาวุโส สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) 2561-2564

This article is part of “The Buddhist Pluralism Project” Professor Emerita Suwanna Satha-Anand, Senior Research Fellow, Thailand Science Research and Innovation (TSRI, 2018-2021)

Keywords:

Investiture of the Gods,
Buddhist, Daoist and
Confucian Thoughts,
assimilation,
harmony

Abstract

This research article investigates the combination of Buddhist, Daoist, and Confucian thoughts in *Fengshen Yanyi*. It reveals that the novel's story is essentially based on the Confucian concept of "mandate of heaven," and "Fengshen Bang" which is a mixture of Buddhism, Daoism, and Confucianism. *Fengshen Yanyi* is also driven by two major characters—Daji, King Zhou's concubine and vixen spirit, and Shen Gongbao. These essential elements are the significant indicators of harmonious integrity in *Fengshen Yanyi*.

1. บทนำ

“เฟิงเสินเหยียนหนี่” 《封神演义》 หรือที่รู้จักในแวดวงวรรณกรรมจีนพากย์ไทยในชื่อ “ห้องสิน” และ “ฮ่องสิน” มีความโดดเด่นด้านเนื้อหาและสำนวนภาษา เป็นต้นแบบของวรรณกรรมแนวอิทธิปาฏิหาริย์ของจีนคู่กับเรื่องไซอิ๋ว สันนิษฐานว่าประพันธ์ขึ้นจนตีพิมพ์เป็นรูปเล่มในระหว่างรัชสมัยหลงซิ่ง (ค.ศ. 1567-1572) ถึงรัชสมัยว่านลี่ (ค.ศ. 1573-1620) แห่งราชวงศ์หมิง ได้รับการจัดให้อยู่ในประเภทวรรณกรรมที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้ากับมาร (神魔) โดยมี “การสถาปนาเทวดา” “สงครามระหว่างทวยเทพและมวลมนุษย์” เป็นแก่นของเรื่อง คำโครงเรื่องมาจากเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์จีนยุคปลายสมัยราชวงศ์ซ่ง (ประมาณ 1600-1046 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ถึงต้นสมัยราชวงศ์โจว (ประมาณ 1046-256 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมกำลังรุ่งเรือง วรรณกรรมแบ่งเป็นบท มีความยาว 100 บท บรรยายถึงการล่มสลายของราชวงศ์ซ่งช่วงปลายรัชสมัยกษัตริย์โจวหวังและความรุ่งเรืองของราชวงศ์โจวช่วงการสถาปนา โดยมีฉากการสู้รบระหว่างกองทัพของกษัตริย์โจวหวังแห่งราชวงศ์ซ่งกับฝ่ายของกษัตริย์เหวินหวังและอู่หวัง (บุตร) แห่งราชวงศ์โจวเป็นเหตุการณ์หลัก

นอกจากนี้ ยังมีการแต่งเติมสีสันของเรื่องด้วยการผสมผสานเรื่องราวอิทธิปาฏิหาริย์ตลอดจนตัวละครที่เป็นเขียนผู้วิเศษ เทพเทวดา ภูตผีปิศาจตามตำนาน ศาสนาลัทธิความเชื่อต่าง ๆ เข้าไปเพื่อเพิ่มอรรถรสแก่ผู้อ่าน โดยตัวละครหลักแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายโจวหวังแห่งราชธานีเจาเกอ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งราชวงศ์ซ่ง กับฝ่ายเหวินหวัง ผู้ครองแคว้นซีฉี กับอู่หวัง ผู้สถาปนาราชวงศ์โจว ชื่อของตัวละครทั้งสามอ้างอิงมาจากบุคคลในบันทึกประวัติศาสตร์จีน ทั้งสองฝ่ายยังมีผู้สนับสนุนเป็นแม่ทัพนายกอง เสนาบดี กองกำลังที่มีฝีมือ บรรดานักพรตเต๋า เหล่าเขียนผู้วิเศษ มุนีจากแดนสุขาวดี ตลอดจนเหล่าภูตผีปิศาจ ให้การช่วยเหลืออยู่เบื้องหลังอีกฝ่ายละจำนวนมาก

ฝ่ายราชสำนักซ่งของโจวหวัง มีตัวละครสำคัญ อาทิ นางสนมตำจิหรือปิศาจจิ้งจอกพันปี หูสี่เมย์หรือปิศาจไก่เก้าหัว เหวินจิ่งไท่ซือ เสนาบดีซ่งหรง จ้าวกงหมิง เซินกงเป้าและทงเทียนเจี๋ยจู่เจ้าสำนักเจี๋ยเจี๋ย เป็นต้น ส่วนฝ่ายราชสำนักโจวของเหวินหวังหรือจีซางและอู่หวังหรือจีฟา มีตัวละครสำคัญ อาทิ เจียงจื่อหย่า เจินซาง เหนอจา(นาจา) หยางเจียน หวงเฟยหู และหยวนสือเทียนจุนเจ้าสำนักฉ่านเจี๋ย เป็นต้น และตัวละครสำคัญที่เป็นหนึ่งในการขับเคลื่อนให้เกิดการบราฆ่าฟันระหว่างผู้ปกครองและกองทัพทั้งสองฝ่ายคือ เจ้าแม่หนี่ว่ว ซึ่งเป็นตัวละครที่มาจากตำนานเทพปกรณัมในความเชื่อของชาวจีน

จากการศึกษาเฉพาะในประเด็นปรัชญาและศาสนาพบว่า นักวิชาการจีนส่วนมากล้วนเชื่อว่าเนื้อหาใน “ห้องสิน” มีแนวโน้มเน้นไปทางขูศาสนาเต๋าให้โดดเด่นกว่าศาสนาอื่น (Yu, 1996, p. 1405; Zou, 1996, p. 1406) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในเรื่องห้องสิน มีเรื่องเล่าว่า บรรดาพระพุทธเจ้า

และพระโพธิสัตว์ของพุทธนั้นเดิมเป็นสาวกเต๋า ถือเพศนักพรตมาก่อน แล้วจึงนำธรรมะไปเผยแผ่ในอินเดีย กำเนิดพระพุทธศาสนาขึ้น เช่น พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ เดิมเป็น นือหังเต๋าเหริน (慈航道人) นักพรตสำนักฉานเจียวรูนที่สองมาก่อน พระมัญชุศรีโพธิสัตว์ (文殊菩薩) เดิมก็เป็นนักพรตสำนักฉานเจียวรูนที่สอง เทวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน (文殊广法天尊) มาก่อน และพระที่บึงกรพุทเจ้า เดิมก็เคยถือเพศนักพรตเต๋ามาก่อน นามว่า หรานเติงเต๋าเหริน (燃灯道人) นักพรตสำนักฉานเจียวรูนที่หนึ่ง มีฐานะเป็นรองเจ้าสำนักฉานเจียว เป็นต้น

หลูซวั้นก็เคยกล่าวทำนองเดียวกันไว้ว่า “โจวอู่หวังลุ่มซัง จื่อหยากลับซิดีทำพิธีแต่งตั้งเทพเจ้า อู่หวังปุนบำเหน็จบรรดาแคว้นแคว้นแล้วเสร็จ ขุนนางที่มีคุณูปการได้รับการปูนบำเหน็จโดยถ้วนหน้า วิทยุณานที่สร้างคุณงามความดีก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเทพเจ้าอย่างทั่วถึง ส่วนคนและเทพที่ไม่มีชื่อในทำเนียบแต่งตั้งเทพเจ้าก็ให้ถือว่าตายในหน้าที่นี้เป็นมตีสวรรค์ ในระหว่างการดำเนินเรื่อง บ้างกล่าวถึงศาสนาพุทธ บ้างก็กล่าวถึงศาสนาหฺรู(ลัทธิขงจื้อ) สามศาสนาปะปนกัน ละม้ายคล้ายเรื่องไซอิ๋ว แต่ศาสนาเต๋าก็คือเป็นแกนของเรื่องห้องสิน” (Lu, 2016, p. 175) ซึ่งนักวิชาการรุ่นต่อมาบางคนก็ยึดแนวความคิดของหลูซวั้นเป็นหลัก เชื่อว่าศาสนาเต๋าเป็นแกนของเรื่องห้องสิน (Hu, 1996, p. 199; Liang, 2020a, pp. 40-47; Liang, 2020b, pp. 46-53; Pan & Liu, 2000, pp. 182-190; Qian, 1989, p. 4) เห็นได้อย่างชัดเจนว่า มีนักวิชาการจีนส่วนหนึ่งมองว่าศาสนาเต๋ามีความโดดเด่นที่สุดใน “ห้องสิน” อาจกล่าวได้ว่า “เต๋า” เป็นแนวคิดแกนหลักของ “ห้องสิน”

แต่ก็ยังมีนักวิชาการบางกลุ่มเชื่อว่าห้องสินประพันธ์ขึ้นมาบนรากฐานของหลักปรัชญาขงจื้อ ดูผิวเผินอาจจะบอวลไปด้วยกลิ่นอายของอิทธิปาฏิหาริย์เทพเจ้าสู้รบกับมาร ในเรื่องเต็มไปด้วยสีสันของการปะทะกันด้วยค่ายกลต่างๆ นานา แต่แท้ที่จริงแล้ว “เรื่องราวอิทธิปาฏิหาริย์ระหว่างเทพเจ้าและมารเหล่านี้ประพันธ์ขึ้นมาเพื่อรับใช้แนวความคิดหลัก เนื้อหาในเรื่องที่พยายามจะแสดงให้เห็นถึงจักรวาลของศาสนาเต๋า แท้ที่จริงเติมเปี่ยมไปด้วยแนวคิดเชิงวิพากษ์ทางการเมืองการปกครองตามหลักปรัชญาขงจื้อ” (Shi, 1994, p. 312)

หลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนแนวคิดของสื่อซางอู๋ที่พบก็คือ ในวรรณกรรม “ห้องสิน” มีร่องรอยการปะทะสังสรรค์ทางศาสนาและความเชื่อในประเด็นการสร้างตัวละคร “เทพเจ้า” อีกกล่าวคือ การแบ่งระดับชั้นของ “เทพเจ้า” ออกเป็นทำเนียบ “仙 เชียน” และทำเนียบ “神 เสิน” อย่างชัดเจน โดย “仙 เชียน” มีฐานะสูงกว่า “神 เสิน” และ “仙 เชียน” ยังแบ่งได้อีกสามระดับตามความสำคัญ “โดยระดับสูงสุดของทำเนียบ ‘仙 เชียน’ นั้นมีเพียงองค์เดียว คือ หงจวินเต๋าเหริน (鸿钧道人)” (Pan & Liu, 2000, p. 187) นักพรตผู้ที่มีศักดิ์สูงสุดใน “ห้องสิน” เป็นอาจารย์ของไท่ซั้งเหล่าจวินหรือเหลาจื่อ คือ หยวนสื่อเทียนจุน และหงเทียนเจียวจู่ ส่วน “仙 เชียน” ในลำดับสองรองลงมาประกอบด้วย ศาสตาของสำนักฉานเจียวและสำนักเจียเจียว คือ ไท่ซั้ง

เหล่าจวินหรือ เหลาจื้อ หยวนสื่อเทียนจุนและทงเทียนเจียวู ยังมีเจ้าแม่หนี่ว้า และเทพดีสวรค์เข้าเทียนซ่งตี้” และ “山 เขียน” ในลำดับสุดท้ายประกอบด้วย ทรานเตงเต้าเหรินจงเจ้าสำนักน่านเจียว นักพรตเต้าศิษย์สำนักอีวี่ชีว์กั๊งทั้งสิบสององค์ เสวียนตูต้าฝ่าซือศิษย์เอกของไท่ซังเหล่าจวิน แห่งสำนักเสวียนตูพระตำหนักปาจิงกง รวมถึงหยางเจียน เหนอจา (นาจา) จินจา มู่จา หลี่จิ้ง เหลยเจินจื่อ เป็นต้น” “ส่วนทำเนียบ ‘神 เสิน’ คือ เทพเจ้า หรือ เทวดาระดับกลางและระดับล่างทั้งหมด 365 องค์ที่เดิมที่เป็นดวงวิญญาณของคน ภูตผีปิศาจ ผู้วิเศษ ที่เสียชีวิตในระหว่างสงครามทั้งหมด 365 ดวง โดยได้รับการแต่งตั้งให้อยู่ในทำเนียบ ‘神 เสิน’ ดำรงตำแหน่งเทพเจ้าฝ่ายต่างๆ ตามความดีความชอบที่ได้กระทำไว้” (Liang, 2019, p. 60; Pan & Liu, 2000, p. 187) แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1

แสดงตำแหน่งเทพเจ้า

ที่มา: ปรับจาก Pan and Liu (2000, p. 187)

สันนิษฐานได้ว่า การจัดระบบทำเนียบเทพที่มีการแบ่งระดับชั้นอย่างชัดเจนใน “ห้องสิน” ถือเป็นการนำหลักปรัชญาขงจื้อกับการจัดระเบียบทางสังคมมาเป็นกรอบในการช่วยให้ “สังคมเทพเจ้า” ดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ซึ่งองค์ประกอบของการจัดระเบียบทางสังคมนั้น ประกอบด้วยบรรทัดฐานทางสังคม สถานภาพ บทบาท การขัดเกลาทางสังคม และกระบวนการทางสังคมได้แบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่สมาชิก เนกเช่น การสถาปนาเทวดาระดับ “神 เสิน”

ทั้ง 365 องค์ให้เป็นปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของตนให้ดี ทั้งยังสอดคล้องกับหลักปรัชญาของจื้อในประเด็นเรื่อง “การร่วมมือ” กันระหว่างสมาชิกในสังคม คือ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังที่ขงจื้อกล่าวว่า “กษัตริย์ทำหน้าที่ของกษัตริย์ให้สมบูรณ์ ขุนนางทำหน้าที่ของขุนนางให้สมบูรณ์ บิดาทำหน้าที่ของบิดาให้สมบูรณ์ บุตรธิดาทำหน้าที่ของบุตรธิดาให้สมบูรณ์” (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2522, น. 155) ดังนั้น “神 เสิน” กับ “仙 เซียน” ก็ต้องทำหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์เช่นเดียวกัน

ต่อมาได้มีนักวิชาการนำเรื่องราวในห้องสินมาเป็นประเด็นในการศึกษาเพื่อเป็นกระจกสะท้อนการปกครองของราชวงศ์หมิง โดยกล่าวว่า “จักรพรรดิหย่งเล่อปกครองราชวงศ์หมิง ตามหลักการปกครองของขงจื้อ แต่จักรพรรดิยุคหลังไม่ได้มีพระปรีชาเหมือนจักรพรรดิในยุคแรก มัวแต่เสเพลสุข ละเลยการบริหารบ้านเมือง ไม่ออกว่าราชการ ไม่ห่วงใยประชาราษฎร์ อำนาจจึงตกไปอยู่กับขุนนางน้อยใหญ่และขันที ถึงแม้ว่าช่วงกลางสมัยราชวงศ์หมิงมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว แต่การเมืองการปกครองกลับถดถอย อำนาจในการบริหารบ้านเมืองตกอยู่ในมือของกังฉิน ห้องสินจึงเป็นกระจกสะท้อนสภาพสังคมราชวงศ์หมิงอันฟอนเฟะได้เป็นอย่างดี” (Zou, 2019, p. 239) โจวจางอวี่นได้แตกประเด็นการวิจารณ์ห้องสินบนรากฐานของหลักปรัชญาของจื้อออกเป็นหลายประเด็น เช่น การวิจารณ์พฤติกรรมของทรราชและขุนนางกังฉิน สรรเสริญการปกป้องพรหมจรรย์ของสตรีเพศ และยกย่องขุนนางตงฉินที่ซื่อสัตย์จงรักภักดี เป็นต้น (Zou, 2019, pp. 239-266)

เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ไม่ว่าห้องสินจะประพันธ์ขึ้นบนพื้นฐานของแนวความคิดขูเต๋าหรือประพันธ์ขึ้นเพื่อนำมาวิจารณ์การเมืองการปกครองผ่านวรรณกรรม ล้วนแล้วแต่มีหลักฐานสนับสนุนแนวความคิดของตน ประกอบกับ “ตั้งแต่ราชวงศ์ซ่งและหยวนเป็นต้นมา นักวิชาการเริ่มให้ความสนใจศึกษาแนวความคิดความเชื่อด้วย ‘พุทธ’ ‘เต๋า’ ‘ขงจื้อ’ สามศาสนาพร้อมเป็นหนึ่งมากขึ้น และเริ่มเข้มข้นขึ้นในราชวงศ์หมิง ความเชื่อดังกล่าวซึมลึกอยู่ในจิตใจของคนจีนทุกชนชั้นในสมัยนั้น ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นปกครอง เจ้าขุนมูลนาย หรือประชาราษฎร์ ล้วนเชื่อว่าแนวคิดและคำสอนหลักของทั้งสามศาสนามีส่วนที่คล้ายคลึงกัน ทำให้การกรบไหว้บูชาเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตลอดจนความเชื่อในเรื่องตำนานต่าง ๆ ของทั้งสามศาสนาเป็นที่แพร่หลายในวงกว้าง ดังนั้นอุปการและนิยายที่ประพันธ์ขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิงล้วนแล้วแต่บอวลไปด้วยกลิ่นอายของวัฒนธรรมสามศาสนา” (Li, 2018, p. 338) ห้องสินก็ประพันธ์ขึ้นในสมัยนั้น ทั้งยังเป็นนิยายแนวอิทธิปาฏิหาริย์ที่มีเทพเจ้าและมารเป็นตัวละครชูโรง จึงยิ่งทำให้พร่องรอย “การปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมสามศาสนา” มากกว่านิยายเรื่องอื่นๆ

หลู่ชวี่นก็เคยให้ความเห็นเกี่ยวกับ “สามศาสนา” ในห้องสินไว้ว่า “ในระหว่างการทำเนิ่นเรื่อง บ้างกล่าวถึงศาสนาพุทธ บ้างก็กล่าวถึงศาสนาฮู สามศาสนาปะปนกัน” (Lu, 2006,

p. 175) “อาจกล่าวได้ว่า แก่นของเรื่องห้องสินนั้น พัฒนามากจากความคลุมเครือของต้นกำเนิดของสามศาสนา” (Lu, 2006, p. 337) คำกล่าวของหลู่ชวี่นเกี่ยวกับ “สามศาสนา” ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการศึกษาห้องสินผ่านมุมมองสามศาสนาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา โดยเชื่อว่า “สามศาสนามรวมเป็นหนึ่งใน” เป็นแนวความคิดหลักในการประพันธ์นิยายเรื่องห้องสิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เชียวปิงเชื่อว่า “สามศาสนามรวมเป็นหนึ่งใน’ ถือเป็นแนวความคิดที่โดดเด่นที่สุดที่ปรากฏในนิยายเรื่องห้องสิน” (Xiao, 1991, p. 380)

ในช่วงหลังเน้นหนักไปทางด้านการผสมผสานของสามศาสนาที่ปรากฏในห้องสิน “สามศาสนา” ในที่นี้มีความคลุมเครือดังที่หลู่ชวี่นเคยกล่าวไว้ (Lu, 2006, p. 337) กล่าวคือ “เนื่องมาจากในห้องสินมีหลายจุดกล่าวถึง สามศาสนา แต่ทว่า ในแต่ละครั้งที่กล่าวถึง บ้างหมายถึง ลัทธิฉานเจี้ยว กับ ลัทธิเจียเจี้ยว เพียงแค่สองศาสนา บ้างหมายถึง ลัทธิฉานเจี้ยว กับ ศาสนาพุทธ บ้างหมายถึง ลัทธิฉานเจี้ยว ศาสนาหฺรู (ขงจื้อ) และลัทธิเจียเจี้ยว บ้างหมายถึง ลัทธิฉานเจี้ยว ลัทธิเจียเจี้ยว และศาสนาพุทธ บ้างก็หมายถึงเหลาจื๊อ หยวนสื่อเทียนจุนและทงเทียนเจี้ยวจู่ สามศาสดาของศาสนาเต๋าในห้องสิน จุดที่ชี้ชัดว่าเป็นศาสนาหฺรู (ขงจื้อ) ศาสนาพุทธ และศาสนาเต๋าในห้องสินมีบ้างประปราย แต่ก็พบตัวแทนที่สามารถบ่งชี้ความเป็นศาสนาเต๋า พุทธ และขงจื้อได้ กล่าวคือ ในห้องสินที่กล่าวถึง ศาสนาจากดินแดนสุขาวดี ซึ่งหมายถึง ศาสนาพุทธ ส่วนลัทธิฉานเจี้ยวและเจียเจี้ยวก็หมายถึง ศาสนาเต๋า เพียงแต่แยกออกเป็นคนละลัทธิเท่านั้น ส่วนราชวงศ์ซังและแคว้นซังก็ต่างปกครองบ้านเมืองบนรากฐานของจริยศาสตร์ตามแนวคิดของขงจื้อ ถือว่าเป็นตัวแทนของศาสนาหฺรู (ขงจื้อ) ได้เป็นอย่างดี” (Li, 2018, p. 339)

ที่ผ่านมาการศึกษาห้องสินกับประเด็นทางศาสนา สามารถแบ่งเป็นสองกลุ่มใหญ่ด้วยกัน กลุ่มแรก ได้แก่ งานที่เสนอแนวความคิดหลักที่ปรากฏในห้องสิน ซึ่งมีทั้งเน้นเต๋า (Hu, 1996, p. 199; Liang, 2020a, pp. 40-47; Liang, 2020b, pp. 46-53; Pan & Liu, 2000; Qian, 1989, p. 4; Yu, 1996, p. 1405; Zou, 1996, p. 1406) เน้นพุทธ (Feng, 1984, pp. 146 - 148; Song, 1996, p. 1410) และเน้นขงจื้อ (Shi, 1994, p. 312; Zou, 2019, pp. 239 - 266) เป็นหลัก โดยไม่กล่าวถึงศาสนาอื่นที่ปรากฏในห้องสิน ส่วนกลุ่มที่สองได้พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของงานกลุ่มแรก โดยเชื่อว่าห้องสินได้ผสมผสานสามศาสนาเข้าด้วยกัน ไม่เพียงเท่านั้น ความคลุมเครือของทั้งสามศาสนามยังเป็นจุดเด่นของห้องสินจนทำให้ได้รับความสนใจของนักวิชาการอีกด้วยแน่นอนว่า การผสมผสานของสามศาสนาในห้องสินนั้นต้องมีจุดยืนที่แตกต่างกันไปตามประเด็นและมุมมองหลักของนักวิชาการแต่ละคน หลี่อี้ฮุยเชื่อว่า “ท่ามกลางการผสมผสานของสามศาสนาในห้องสิน แนวคิดปรัชญาขงจื้อก็ยังคงโดดเด่นที่สุด” (Li, 2018, p. 339)

เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ประเด็นการศึกษาห้องสินในประเด็นศาสนายังเหมือน “พายเรืออยู่ในอ่าง” เริ่มด้วยเน้นแนวคิดหลักที่ปรากฏในห้องสิน ตามด้วยนำแนวคิดการผสมผสานของสามศาสนามาเป็นประเด็นหลักในการศึกษา แต่ก็หนีไม่พ้นที่จะต้องชูประเด็นหลักที่ปรากฏท่ามกลางการผสมผสานของทั้งสามศาสนาอยู่ดี ไม่ว่าจะ “เต๋า” “ขงจื้อ” หรือศาสนาใดจะเป็นแนวคิดหลักใน “ห้องสิน” สิ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ก็คือ การปะทะสังสรรค์ของสามศาสนาได้ปรากฏขึ้นจริงใน “ห้องสิน” แต่การศึกษาที่ผ่านมากลับให้ความสำคัญแต่กับอะไรคือ “เต๋า” ใน “ห้องสิน” ตรงไหนหมายถึง “พุทธ” ใน “ห้องสิน” และส่วนไหนบ่งชี้แนวความคิด “ขงจื้อ” ในห้องสิน

ถ้าพิจารณาอย่างถี่ถ้วน จะเห็นว่ายังมีแง่มุมอีกที่น่าสนใจในการศึกษา “ห้องสิน” ก็คือ เมื่อเกิดการปะทะสังสรรค์ของทั้งสามศาสนาหรือแม้แต่กระทั่งสองศาสนาผ่านตัวละครหรือเหตุการณ์ต่างๆ นั้น ได้มีการกระบวนประสมประสานระหว่าง “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” ให้เสมือนเป็นหนึ่งในเดียวกันได้อย่างไร บ้างอะไรเป็นตัวเกี่ยโยงให้เกิดการประสมประสานระหว่างสามแนวคิดนี้ มุมมองการวิจัยนี้ฉีกประเด็นจากงานวิจัย “ห้องสิน” ที่ผ่านมา กล่าวคือ ยังไม่พบบางงานวิจัยชี้ให้เห็นที่ศึกษาในแง่มุมนี้ ดังนั้นประเด็นดังกล่าวจึงเป็นหัวข้อที่น่าสนใจควรศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

บทความวิจัยนี้แบ่งเป็นสองส่วนหลัก ๆ ส่วนแรกพิจารณาจากโจทย์คำถามที่ว่า วรรณกรรมห้องสินมีการปะทะสังสรรค์กันระหว่างแนวความคิด “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” ในแง่มุมพหุวัฒนธรรมในแง่มุมใดบ้าง ส่วนที่สองจะพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานประเด็นแรกโดยมุ่งประเด็นศึกษา บ้างอะไรเป็นตัวเกี่ยโยงให้เกิดการประสมประสานระหว่างสามแนวคิด จนทำให้เกิดที่แตกต่างหลากหลายดำรงอยู่ในเรื่องเดียวกันอย่างกลมกลืน

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการประสมประสานระหว่างคติ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” ในวรรณกรรม “ห้องสิน”

3. วิธีดำเนินการวิจัยและขอบเขตงานวิจัย

3.1 สำนวณงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.2 ศึกษากระบวนประสมประสานระหว่าง “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” ในวรรณกรรม “ห้องสิน”

โดยยึดห้องสินฉบับภาษาจีน Xu, Z. L. [明] 许仲琳: 《封神演义》, 北京: 人民文学出版社, 2007 年。เป็นเอกสารชั้นต้น

3.3 ศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวเกื้อยงให้เกิดการประสมประสานระหว่าง “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” ในวรรณกรรม “ห้องสิน” ที่ทำให้เกิดคติที่ต่างหลากหลายดำรงอยู่ในเรื่องเดียวกันอย่างกลมกลืน โดยยืมห้องสินฉบับภาษาจีน Xu, Z. L. [明] 许仲琳: 《封神演义》, 北京: 人民文学出版社, 2007 年。เป็นเอกสารขั้นต้น

3.4 สรุปและรายงานผลการวิจัย

4. เกริ่นนำ: เปิดม่าน “ห้องสิน” แรงขับเคลื่อนหลักที่ทำให้การดำเนินเรื่อง “ห้องสิน” เป็นไปตามกงล้อแห่ง “ลิขิตสวรรค์”

จากที่กล่าวมาในข้างต้น คำโครงเรื่องของเรื่อง “ห้องสิน” มาจากเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์โบราณจีนยุคปลายสมัยราชวงศ์ซ่งถึงต้นสมัยราชวงศ์โจว ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมทาสกำลังรุ่งเรือง วรรณกรรมตลอดทั้ง 100 บท ได้บรรยายถึงการล่มสลายของราชวงศ์ซ่งช่วงปลาย รัชสมัยกษัตริย์โจวหวังและการสถาปนาราชวงศ์โจว โดยผู้ประพันธ์นิยาย “ห้องสิน” ได้ฉายภาพโจวหวังสู่สายตาผู้อ่านเป็นครั้งแรกด้วยภาพลักษณ์ที่เป็นโจวหวังกษัตริย์ที่ปกครองบ้านเมืองตามครรลองคลองธรรม “ซึ่งแรกเริ่มเดิมทีภาพลักษณ์โจวหวังที่ปรากฏในวรรณกรรมไม่ได้เป็นคนเลวร้ายแต่อย่างใด” (Li, 2011, p. 114) สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาที่ว่าด้วย “มนุษย์ธรรม (เหริน 仁)” (สุวรรณ สถาอานันท์, 2562, น. 102) นอกจากนี้ สุวรรณยังได้ตีความคำว่า 仁 เหริน ว่าหมายถึง มนุษยธรรม โดยอธิบายเพิ่มเติมว่า “คำว่า เหริน (仁) ในภาษาจีนหมายถึงภาวะระหว่างมนุษย์ (人 มนุษย์; 二 ความสัมพันธ์, ระหว่าง) สื่อนัยเชิงภววิทยาว่าเป็นมนุษย์นั้นเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ในขณะเดียวกัน เหริน ก็สื่อนัยเชิงจริยศาสตร์ด้วยในแง่ที่เป็นปทัสถานกำหนดความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าบางประการที่เป็นเครื่องบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นคน คุณลักษณะดังกล่าวได้แก่ ความรักมนุษย์ (爱人 ไอ้เหริน)” (สุวรรณ สถาอานันท์, 2562, น. 102)

ต่อมา “นักวิชาการปรัชญาจีน กวงลอยซุ่น (Kwong-loi Shun 信广来) ได้สืบค้นความหมายดั้งเดิมของคำว่า เหริน ว่ามีสองความหมายหลักคือ ความหมายแรกหมายถึงคุณสมบัติที่ทำให้บุคคลเป็นสมาชิกแห่งตระกูลศักดิ์นยาอย่างเด่นชัด ความหมายที่สองหมายถึง ‘ความรัก’ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ความเมตตาของผู้ปกครองต่อผู้ใต้ปกครอง” (Shun, 2002; อ้างถึงใน สุวรรณ สถาอานันท์, 2562, น. 104) “น่าสังเกตว่า ความหมายดั้งเดิมทั้งสองความหมายผูกพันคำว่า เหริน เข้ากับคุณสมบัติของชนชั้นศักดินาในยุคโบราณ เมื่อเราหันมาพิจารณาความหมายของ เหริน ใน หลุนอี่ว เราจะพบว่า คำว่า เหริน มีความหมายที่ครอบคลุมกว้างขวางกว่าเดิมมาก กล่าวคือ หมายถึง ‘รักมนุษย์’ แต่น่าสังเกตด้วยว่า การใช้คำว่า ‘รักมนุษย์’ ที่

เกี่ยวข้องกับคำถามเกี่ยวกับเหรินในหลุนอี่ว เป็นการใช้ที่บ่งถึงคุณสมบัติของผู้อยู่ในตำแหน่งแห่งการปกครองด้วย” (สุวรรณา สถาอานันท์, 2562, น. 104-105)

ต่อมา “เมื่งจื่อเป็นผู้นำเสนอคำศัพท์คำว่า ‘เหรินเจิ้ง (仁政)’ มาใช้อธิบายขยายความแนวคิดด้านการเมืองของขงจื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คำว่า ‘เหริน’ ซึ่งขงจื่อใช้เป็นแนวคิดชี้ให้พึงตระหนักเห็นบุคคลอื่นว่าเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับตนนั้น เมื่อนำมาใช้ประสมกับคำว่า ‘เจิ้ง’ ซึ่งหมายถึงการปกครองบ้านเมืองก็จะมีนัยที่มุ่งหมายให้ผู้มีอำนาจปกครองทำการปกครองด้วยคุณธรรมที่เห็นความเป็นมนุษย์ในตัวของผู้ใต้ปกครองทั้งหลาย ซึ่งเท่ากับหมายความว่าโดยปริยายว่า ผู้ปกครองจะต้องมี ‘เหริน’ เป็นคุณธรรมประจำตัวอยู่ และการปกครองต้องตั้งอยู่บนอุดมการณ์ที่มุ่งประโยชน์ของผู้ใต้ปกครองเป็นสำคัญ คือ มุ่งปกป้องคุ้มครองประชากรราษฎรให้อยู่เย็นเป็นสุข มากกว่ามุ่งหวังผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ตัวผู้ปกครองจะพลอยได้” (ปรกรณ์ ลิ้มปนุสรณ์, 2558, น. 42-43)

ในปีที่ 7 แห่งการครองราชย์ โจ้วหวังเห็นถึงความศักดิ์สิทธิ์และคุณูปการของเจ้าแม่หนี่วว่าที่มีต่อประชากรราษฎร จึงยอมทำตามคำขอของบรรดาขุนนางผู้ใหญ่ ไปประกอบพิธีบูชาเจ้าแม่หนี่วว่า แต่พอไปถึงตำหนักเจ้าแม่หนี่วว่า โจ้วหวังได้กระทำการลบหลู่เจ้าแม่ด้วยการเขียนโคลงแสดงความก้าวก่ายที่มีต่อนาง เจ้าแม่หนี่วได้กลับมาถึงพระตำหนัก เห็นบนผนังตำหนักมีโคลงกลอนที่โจ้วหวังเขียนลบหลู่ตนไว้ โกรธจัด ระหว่างทางที่เจ้าแม่หนี่วว่ามุ่งหน้าเจาเกอเพื่อสังหารโจ้วหวังนั้น เกิดรัศมีพุ่งขึ้นมาจากศีรษะอินเจียวและอินหง พระราชโอรสทั้งสองของโจ้วหวัง ทำให้แจ้งว่า “ชะตากรรม” ของราชวงศ์เหลียวเพียงแค่อีก 28 ปี กระทำการอะไรไปตอนนี้ยังไม่ได้ เพราะจะผืน“ชะตาลิขิต” ดังที่คัมภีร์หลุนอี่ว บรรพเหียนยวนว่น 《论语·颜渊》เคยกล่าวไว้ว่า “ชีวิตและความตายมีชะตากำหนด ความมั่นคงเกียรติดียศอยู่ที่สวรรค์” (สุวรรณา สถาอานันท์, 2562, น. 461)² และในคัมภีร์หลุนอี่ว บรรพจี้ซื่อ 《论语·季氏》ยังเคยกล่าวไว้อีกว่า “สำหรับวิญญูชน มีสามสิ่งที่เกรงกลัว กลัวลิขิตสวรรค์ กลัวผู้ยิ่งใหญ่ กลัววาจาของนักปราชญ์” (สุวรรณา สถาอานันท์, 2562, น. 537) แม้แต่เจ้าแม่หนี่วว่า ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น “มารดาของมนุษยชาติ” ยังต้อง “เคารพ” ใน “ลิขิตสวรรค์” จึงยอมกลับไปพระตำหนักไปก่อน แต่ยังไม่คลายใจ จึงใช้ฤทธิ์เรียกปิศาจมา และสั่งให้ “อำพรางรูปรูปร่าง เข้าวังไปปั่นป่วน ร่ออุ่หวังปราบโจ้วหวังจงช่วยเหลือให้ประสบความสำเร็จ” (Xu, 2007, p. 5)

ภาพลักษณ์โจ้วหวังที่มีคุณธรรมในการปกครองบ้านเมือง “เหรินเจิ้ง (仁政)” ในตอนแรกเริ่มเจือจางลง โดยมาตกม้าตายเพราะ “กิเลสตัณหา” ผู้ประพันธ์ “ห้องสิน” ยัดเยียดความ “สัปดนทางกามารมณ์” และความ “หยาบโสนทางกามารมณ์” ให้กับโจ้วหวังตั้งแต่เริ่มเรื่อง ถือเป็น

² งานวิจัยนี้ใช้ หลุนอี่ว สำนวนแปลภาษาไทยของสุวรรณา สถาอานันท์. (2562). หลุนอี่ว: ขงจื่อสนทนา. โอเพ่นบุ๊ก.

จุดเปลี่ยนหรือเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้สามปีศาจในร่างมนุษย์เข้าวังตามคำสั่งเจ้าแม่หนี่วี่ว มอมเมาโจ้วหวังให้ทำเรื่องผิดครองในการปกครองบ้านเมืองต่าง ๆ มากมาย

ความ “สัปดนทางกามารมณ์” และความ “หยาบโลนทางกามารมณ์” ถือเป็น “ความปรารถนา” (情欲) หรือ “กิเลสตัณหา” ประเภทหนึ่งที่คัมภีร์พิธีกรรม (หลี่จี้)³ ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่ศักดิ์และรวบรวมแนวคิดปรัชญาสำนักหลู (ขงจื้อ) สมัยก่อนราชวงศ์ฉิน กล่าวไว้ว่า

“ฟ้าประทานมาให้มนุษย์เกิดมาบริสุทธิ์ไร้ซึ่งกิเลสตัณหา แต่เมื่อภายหลังมีสิ่งเร้ารอบตัวจึงทำให้เกิดกิเลสตัณหาในตัวมนุษย์ สิ่งเร้ามีอิทธิพลกับมนุษย์อย่างไม่หยุดยั้ง มนุษย์ก็รู้จักและมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งรอบกายมากขึ้น จึงทำให้เกิดกิเลส กิเลสที่อยู่ภายในถูกกักไว้ไม่ให้ปะทุออกมา แต่สิ่งเร้ารอบกายมนุษย์ก็คงกระตุ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้มนุษย์ไม่สามารถกลับไปไร้กิเลสตัณหาได้เหมือนแรกเริ่ม ความบริสุทธิ์และไร้เดียงสาของมนุษย์ก็มลายหายสิ้น สิ่งเร้ารอบตัวทำให้มนุษย์เกิดกิเลสตัณหาไม่มีวันสิ้นสุดฉันทิ กิเลสในตัวมนุษย์ก็ปะทุออกมาไม่มีที่สิ้นสุดฉันทิ มนุษย์เปลี่ยนแปลงตัวเองไปตามสิ่งเร้า ค่อย ๆ ลดความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาที่ฟ้าประทานมา กลายเป็นมนุษย์ที่เต็มไปด้วยกิเลสตัณหา ส่งผลให้มีแนวโน้มที่จะประพฤติผิดครองครองธรรม สร้างความวุ่นวาย จนกระทั่งคนแข็งแกร้งรังแกคนอ่อนแอ คนห่มมากรักแกคนห่มน้อย คนฉลาดรังแกคนโง่ คนกล้ารังแกคนขลาด ผู้ป่วยไม่ได้รับการเยียวยา เด็กสตรีคนชราไม่ได้รับการดูแล ทำยที่สุดก่อให้เกิดจลาจลอย่างแน่แท้”

(Yang, 2014, pp. 471-472)

³ คัมภีร์พิธีกรรม 《礼记》 หลี่จี้ หรือ เสี่ยวไต้หลี่จี้ 《小戴礼记》 เสี่ยวไต้จี้ 《小戴记》 เป็นหนังสือชุดที่รวบรวมองค์ความรู้ในด้านพิธีกรรมต่าง ๆ ของปรัชญาสำนักหลู หรือ ปรัชญาสำนักขงจื้อ มีทั้งหมด 29 บรรพ รวม 49 บท เรียบเรียงขึ้นโดยนักวิชาการด้านพิธีกรรมชาวฮั่นตะวันตก นามว่า ไต้เซ็ง เนื้อหาหลักจะกล่าวถึงระบบพิธีกรรมสมัยก่อนราชวงศ์ฉิน สะท้อนให้เห็นถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาสำนักหลู หรือ ปรัชญาสำนักขงจื้อ ในด้านต่าง ๆ เช่น แนวความคิดด้านปรัชญา แนวความคิดด้านการการศึกษา แนวความคิดด้านการเมืองการปกครอง และสุนทรียศาสตร์ เป็นต้น ถือเป็นคัมภีร์ที่สำคัญในการศึกษาสภาพสังคมและแนวความคิดของคนในสังคมสมัยก่อนราชวงศ์ฉิน และยังเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้ในด้านแนวความคิดปรัชญาสำนักหลูไว้อีกด้วย

โจ้วหวังก็เป็นปฤชชนคนหนึ่ง ไม่ต่างอะไรกับมนุษย์ทั่วไป สิ่งเร้ารอบตัวก็ทำให้โจ้วหวังหันามิตตามัวชั่วขณะ เกิดความ “ปรารถนา” (情欲) “สัปดนทางกามารมณ์” ได้เช่นเดียวกัน แต่คิดไม่ถึงว่าจะ “สัปดน” จนไปกระทำการ “หยาบโลน” กับเจ้าแม่หนีว่วา เทพเจ้าชั้นสูงที่สุดในตำนานเทพปกรณัมจีนแล้วว่าเป็น “มารดาของมนุษยชาติ” “ตำนานเล่าว่า ครั้งกำเนิดโลกและสวรรค์ขึ้นมานั้น เทพมารดรหรือเทพธิดาองค์หนึ่ง ซึ่งมีนามว่า หนีว่วา ได้ลงมายังโลกมนุษย์ พบเจอกับบรรยากาศที่บริสุทธิ์งดงาม แต่กลับเจ็บสลด เจ้าแม่หนีว่วาจึงได้หยิบจวนดินเหนียวขึ้นมาปั้นเป็นรูปมนุษย์เพศชายและเพศหญิงขึ้นมาจำนวนหนึ่ง แล้วก็ได้ร่ายมนต์มอบชีวิตให้กับดินเหนียวพวกนั้น มนุษย์จึงได้ถือกำเนิดขึ้นบนผืนแผ่นดินของโลกใบนี้เป็นครั้งแรกตั้งแต่บัดนั้น เป็นต้นมา” (อ้างอิงใน Ying & Wang, 1981, p. 445)

ชื่อหมาเขียนบิดาแห่งประวัติศาสตร์จีนได้จัดบันทึกตำนานอีกตำนานหนึ่งในประวัติศาสตร์นิพนธ์ *ซือจี้* ว่า “เทพวารีกังกง ทำสงครามกับเทพอัคนีจู๋หรง กังกงพลั้งเอาศีรษะไปชนกับเขาบูโจวซาน ซึ่งเป็นเสาจักรวาล ส่งผลให้เขาบูโจวซานเกิดรอยร้าว ทำให้จักรวาลจะถล่มลงมา เจ้าแม่หนีว่วาหาวิธีแก้ไขโดยนำหิน 5 สีมาหลอมเป็นเวลา 49 วัน แล้วเอาไปอุดตรงรอยร้าวคืนผาสุกสู่มวลมนุษย์อีกครั้ง” (Si, 1982, p. 15) ในขณะเดียวกัน ในวรรณกรรม “ห้องสิน” ก็ได้มีข้อความยืนยันการเป็นเทพเจ้าผู้สูงศักดิ์ของเจ้าแม่หนีว่วา คือ “เทพสตรีหนีว่วาเป็นเทพสตรีสมัยโบราณกาล ประสูติมา มีกรรมอันประเสริฐ ขณะนั้นศีรษะกังกงกระทบถูกศีรษะบูโจวซาน พ้าเอียงทางทิศพายัพ ปฐพีถล่มทางทิศอาคเนย์ เทพสตรีหนีว่วาเลือกสรรศิลาสี่เบญจวรรณมาถลุงเอาไปเสริมฟ้าคราม ด้วยเหตุนี้มีคุณูปการต่อไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ มหาชนตั้งศาลบูชาเพื่อตอบแทนพระคุณ” (Xu, 2007, p. 3) ทำให้ผู้ประพันธ์ “ห้องสิน” ได้จัดให้เจ้าแม่หนีว่วาเป็น “*‘仙’* เขียนในลำดับที่สอง อยู่ในกลุ่มเดียวกับศาสดาของสำนักฉานเจี๋ยและสำนักเจี๋ยเจี๋ย คือ ไท่ซัง เหล่าจวินหรือเหล่าจื่อ หยวนสื่อเทียนจุนและทงเทียนเจี๋ยจู่ และเทพบดีสวรรค์เข้าเทียนซังดีเป็นรองเพียงหงจวินเต้าเหริน (鸿钧道人) คนเดียวเท่านั้น” (Pan & Liu, 2000, p. 187)

เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ไม่ว่าจะในตำนานเทพปกรณัม หรือ ในวรรณกรรม “ห้องสิน” แม้กระทั่ง ในการแบ่งระดับชั้นเขียนผู้วิเศษในศาสนาเต๋า เจ้าแม่หนีว่วาล้วนได้รับการยกย่องให้เป็นเทพเจ้าผู้สูงส่ง ในขณะเดียวกัน ยังเป็นเขียนผู้วิเศษที่มีรากฐานการบำเพ็ญเพียรที่แก่กล้าอีกด้วย

โจ้วหวังแรกเริ่มเดิมทีเป็นผู้ปกครองที่มีคุณธรรมในการปกครองบ้านเมือง (เหรินเจิ้ง 仁政) แต่ไม่ได้ผ่านการขัดเกลาตนอย่างเข้มงวด จึงทำให้ตกเป็นเหยื่อของ (กิเลสตัณหา 情欲) ได้อย่างง่ายดาย “ทำให้ภาพลักษณ์ผู้ปกครองที่ดีค่อย ๆ เสื่อมถอยลงไป จนทำให้ราชวงศ์ซังล่มสลายในเวลาต่อมา” (Li, 2011, p. 114) ความ “สัปดนทางกามารมณ์” และความ “หยาบโลนทางกามารมณ์” ของโจ้วหวังจะไม่เกิดปัญหาลุกลามใหญ่โต หากผู้ที่โจ้วหวังไปเขียนโคลงแสดง

ความกำหนดนั้นเป็นเพียงสตรีทั่วไป ไม่ใช่เจ้าแม่หนี่วว่า เทพเจ้าที่มีอิทธิฤทธิ์สูงส่งบนสวรรค์ชั้นฟ้า “ถือเป็นเทพเจ้าชั้นสูงที่ผู้ใดก็มีอาจจะเมิดได้” (Wan, 2013, p. 44; Wang, 2017. p. 16) ตรงนี้อาจตีความได้ว่า โจ้วห้วงถึงแม้จะเป็นราชันที่สูงศักดิ์ในแดนมนุษย์ แต่ขาดความกตัญญูต่อเจ้าแม่หนี่วว่าผู้ซึ่งมีคุณูปการต่อไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ ดังที่มีข้อความกล่าวไว้ในคัมภีร์หลุนอีว่ บรรพเสวียเออร์ 《论语·学而》ว่า “ผู้ที่มีความกตัญญูเชื่อฟังพี่ น้องนักรักที่ขัดขืนผู้บังคับบัญชา ผู้ที่ไม่ขัดขืนผู้บังคับบัญชา ไม่มีเลยจะก่อความวุ่นวาย” “วิญญูชนใส่ใจในรากฐาน เมื่อรากฐานตั้งมั่นแล้ว เค้า ก็เกิด ความกตัญญูและความเชื่อฟังพี่ เป็นรากฐานแห่งมนุษยธรรมแน่แท้กระมัง?” (สุวรรณ สภาอนันท์, 2562, น. 306) คำว่า “พี่” ตรงนี้อาจตีความได้ว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ หรือ ผู้ใหญ่ หรือ อาจารย์ที่คอยชี้แนะตักเตือน ซึ่งโจ้วห้วงรับหวั่นผา ไม่ฟังคำทัดทานของสมุหนายกซ่งหรง ผู้ซึ่งถือได้ว่าเป็น “พี่” ที่มีประสบการณ์ในการรับใช้บ้านเมืองมาตั้งแต่รัชกาลก่อน โดยซ่งหรงทัดทานว่า “หนี่วว่าเป็นเทพเจ้ามาแต่ดึกดำบรรพ์ เป็นเทพเจ้าบุญคุณคู่บ้านคู่เมือง เจาเกอ ข้าพเจ้าเชิญเสด็จจุติรูปบุชาวินวอนขอพระบารมีแผ่กุศลให้ทวยราษฎร์ประกอบอาชีพ อยู่สุขสบาย ลมดีฝนตกต้องตามฤดูกาล ห่วงไกลไฟสงคราม บัดนี้พระองค์ทรงร้ายบเทกวิหยาบเหยียดสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไร้ความเลื่อมใสเคารพนับถืออันสุจริตใจ เป็นการกระทำผิดต่อเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ ขอพระองค์ให้อาน้ำล้างทิ้งไป เกรงไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ทั่วแผ่นดินมองเห็น ถ้ายทอดเล่าลือว่าองค์จักรพรรดิทรงปกครองโดยไร้คุณธรรม” (Xu, 2007, p. 4)

โจ้วห้วงไร้ซึ่งมนุษยธรรม ไม่เชื่อฟังคำทัดทานของซ่งหรง ขาดความกตัญญูต่อผู้ที่สร้างคุณงามความดีต่อมนุษยชาติ กระทำการลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ระดับ “จักรวาลวิทยา” ส่งผลให้เจ้าแม่หนี่วว่าพิโรธหนักถึงกับจะเหาะไปสังหารโจ้วห้วงหลังจากที่เห็นโคลงที่โจ้วห้วงเขียนไว้บนกำแพงในตำหนัก อาจจะตีความได้อีกแง่มุมว่า เจ้าแม่หนี่วว่ายังไม่ได้บรรลุธรรมถึงขั้นที่สามารถเอาชนะความโกรธของตัวเองได้ อาจกล่าวได้ว่า เจ้าแม่หนี่วว่ายังคงมีความรัก โลก *โกรธ* หลง อยู่ก็เป็นไปได้ เพียงแต่บำเพ็ญเพียรจนมีฤทธิ์เดช เหาะเหินเดินอากาศได้ เรียกลมเรียกฝนได้ มีของวิเศษที่มีอิทธิฤทธิ์สูงเท่านั้น จุดนี้จึงอาจอนุมานได้ว่า เจ้าแม่หนี่วว่าสำเร็จเป็นเซียนมีชีวิตอมตะ (长生不老) ใน *ศาสนาเต๋า* เท่านั้น

ด้วยความโกรธอันชั่วขณะ เจ้าแม่หนี่วว่าได้หยิบยื่นโอกาสให้ปิศาจเดรัจฉานทั้งสามตนแผ่กายเข้าวังเจาเกอไปเสวยสุข เดรัจฉานยังไ้คงเป็นเดรัจฉานอยู่วันยังค่ำ ไม่ได้ทำตามคำสั่งเจ้าแม่หนี่วว่าที่ได้กำชับไว้ตั้งแต่แรกว่า “ห้ามทำร้ายผู้บริสุทธิ์” ปิศาจจึงจอกเริ่มต้นด้วยสังหารแม่นางต่าจี แล้วปลอมเป็นนางเข้าวังไปหลังจากนั้นก็มอมเมาโจ้วห้วงให้ทำเรื่องเลวทรามต่ำช้า ทำร้ายผู้บริสุทธิ์มากมาย ส่งผลให้บ้านเมืองลุกเป็นไฟ ชาวยากหมากแพง ประชาชนบ้านแตกสาแหรกขาด เงินในท้องพระคลังร่อยหรอ ไม่เพียงพอในการบริหารบ้านเมือง เห็นได้อย่างชัดเจนว่า พฤติกรรมของโจ้วห้วงสวนทางกับหลักปรัชญาขงจื้อที่กล่าวไว้ในคัมภีร์หลุนอีว่

บรรพจื้อลู่ 《论语·子路》ว่า “หากผู้นำรักหลั ้ หมู่ประชากรราษฎรย่อมไม่มีใครกล้าไม่เคารพ หากผู้นำรักความถูกต้อง หมู่ประชากรราษฎรย่อมไม่มีใครกล้าไม่ยอมสยบ หากผู้นำรักสัจจะ ประชากรราษฎรย่อมไม่มีใครกล้าไม่จริงใจ” (สุวรรณ สถาอาพันธ์, 2562, น. 476-477) “การกล่าว เช่นนี้ทำให้เห็นว่า หลั ้ มีพลังส่งผลเชิงปฏิบัติในชีวิตประชากรราษฎร มิใช่พลังเร้นลับใน ศาสนพิธี แบบดั้งเดิม” (สุวรรณ สถาอาพันธ์, 2562, น. 134)

เห็นได้อย่างชัดเจนว่า โจ้วหวังภายใต้การมอมเมาของเดรัจฉานในร่างแม่หนี่ว่ว ทำให้ โจ้วหวังเป็นผู้นำที่ไม่รัก หลั ้ ไม่รักความถูกต้อง หมู่ประชากรราษฎรกล้าที่จะไม่ยอมสยบ ถึงขั้นตีตน ออกห่าง หนีไปสวมมิกัดศีล จนนทำให้ราชวงศ์ซ่งล่มสลายในเวลาต่อมา การกระทำเกินกว่าเหตุ ทำร้ายผู้บริสุทธิ์ของเดรัจฉานจึงจอกในร่างต่ำจี จะรอดพ้นสายตาของเจ้าแม่หนี่ว่วเทพชั้นสูง ที่ได้รับการยกย่องให้เป็น “มารดาของมนุษยชาติ” ได้อย่างนั้นหรือ พระนางรู้ทั้งหมด เพียงแต่ เพิกเฉยทำเป็นมองไม่เห็น ปลอ่ยให้ปีศาจทำตามอำเภอใจ เพื่อจะได้มีข้ออ้างอย่างเต็มที่ในการ สั่งให้หยางเจียนไปสังหารปีศาจสามตนนี้ในตอนท้ายเรื่อง

จากเหตุการณ์ “**โจ้วหวังประกอบพิธีบูชาเจ้าแม่หนี่ว่ว**” ในบท “**เกริ่นนำ**” ที่หยิบยก มาข้างต้น หากพินิจอย่างถี่ถ้วน จะเห็นร่องรอยการปะทะสังสรรค์ของคติ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” แสดงดังต่อไปนี้

เจ้าแม่หนี่ว่ว มารดาของมนุษยชาติ ผู้ทรงอิทธิฤทธิ์ระดับ “จักรวาลวิทยา” เฝื่อนูหน้า กับ “กิเลสตัณหา” ความ “สัปดนทางกามารมณ์” และความ “หยาบโลนทางกามารมณ์” ของ โจ้วหวัง คุณโทษตัวเองไม่ได้ ส้าแดงฤทธิ์เดชจะเหาะไปสังหารโจ้วหวังในตอนนั้นให้จงได้ และ ถ้าพินิจคำพูดของเจ้าแม่หนี่ว่วที่พูดในขณะโกรธ จะสะดุดกับคำคำหนึ่งคือ “**เจิงทังปราบเจีย** และได้ขึ้นเป็นฮ่องปกครองแผ่นดิน เสวยราชสมบัติทร้อยกว่าปี บัดนี้ดวงชะตาได้หมดสิ้นแล้ว

กรรมชั่วลบลผลชั่วที่กระทำในวันนี้ ถ้าหากไม่คืนสนองกลับไปบ้าง ก็จะไม่เห็น ฤทธิ์เดชของข้า” (Xu , 2007, p. 4) “**กรรมชั่วลบลผลชั่วที่กระทำในวันนี้ ถ้าหากไม่คืนสนอง กลับไปบ้าง**”ผู้วิจัยถอดความมาจากภาษาจีน “若不与他个报应” คำว่า เป้าอิง 报应 มาจากคำว่า “因果报应” เป็นคติทางพุทธศาสนา หมายถึง ‘ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว’ ‘กรรมใดใครก่อ กรรมนั้น คืนสนอง’” (Zhongguo fojiao wenhua yanjiusuo, 1993, p. 100, 123) คำพูดดังกล่าวหลุด ออกมาจากปากเจ้าแม่หนี่ว่วในขณะบันดาลโทสะ เจ้าแม่หนี่ว่วรับไม่ได้กับการละเมิด “เบื่องสูง” ของโจ้วหวัง รับไม่ได้กับความ “สัปดนทางกามารมณ์” และความ “หยาบโลนทางกามารมณ์” ของโจ้วหวัง จึงเลือกใช้คติทางพุทธศาสนาเป็นวิธีการในการจัดการกับสิ่งที่กำลังเฝื่อนูหน้า ร่องรอยการปะทะสังสรรค์ของคติ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” จึงปรากฏให้เห็นอย่างแจ่มแจ้งใน เหตุการณ์ “**โจ้วหวังประกอบพิธีบูชาเจ้าแม่หนี่ว่ว**” ในบท “**เกริ่นนำ**” ซึ่งเป็น “**ปฐมเหตุ**” ที่ทำให้ปีศาจจิ้งจอกในร่างต่ำจีแฝงกายเข้าวังมอมเมาโจ้วหวังตามพระบัญชาเจ้าแม่หนี่ว่ว

เหตุการณ์ต่อเนื่องกันมา ในขณะที่เจ้าแม่หนี่วี่วามุ่งหน้าเจาเกอ ราชธานีของซ่งเพื่อสังหารโจ้วห้วงนั้น เกิดศึมหันขึ้นมาจากศึกระอินเจียวและอินหง พระราชโอรสทั้งสองของ โจ้วห้วงทำให้แจ้งว่า ชะตากรรมของโจ้วห้วงยังเหลืออีก 28 ปี กระทำการอะไรตอนนี้ยังไม่ได้ เหตุการณ์ในตอนนีเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เจ้าแม่หนี่วี่วายอมถอยหนึ่งก้าว *ยอมรับ* และ *เคารพ* ใน “ลิขิตฟ้า” (天命) หรือ “ชะตาฟ้ากำหนด” จึงจำใจต้องเหาะกลับพระตำหนักไปก่อน แสดงให้เห็นว่า เจ้าแม่หนี่วี่วเลือกที่จะยอมรับและยอมถอยให้กับ “ลิขิตฟ้า” แต่ทว่าโทสะยังไม่คลายหายไป ในตอนนี้อาจจะตีความได้ว่า เจ้าแม่หนี่วี่ว อย่างไรก็ตามก็ต้องจัดการกับโจ้วห้วงให้ได้ ไม่ด้วยวิธีใดก็วิธีหนึ่ง ผู้ทำ “กรรมชั่ว” ไว้ อย่างไรก็ตามก็ต้องได้รับผลกระทบไม่ช้าก็เร็ว จึงสำแดงฤทธิ์ใช้ “ธงริ้วเรียกกองสุร” หรือ “ธงริ้วเรียกปิศาจ” เรียกสามปิศาจดังที่กล่าวไว้แล้วในตอนต้น แต่ที่น่าสังเกตก็คือ คำกล่าวของเจ้าแม่หนี่วี่วในขณะที่กำลังบัญชาสามปิศาจอยู่นั้น ได้พูดออกมาว่า “สามอสูรจงฟังพระราชโองการลับแห่งข้า ข้ามองดูพลังธาตุจักรพรรดิเจิ้งท่งมีดมน จะสูญเสียแผ่นดินเป็นแน่แท้ หงส์ร้อง ณ คีรีนิชาน ซีโจ้วจะเกิดจักรพรรดิเมธา เป็นเจตนารมณ์ของสวรรค์ เบื้องบน ชะตาฟ้าลิขิตมาเช่นนั้น” เจ้าสามตนอำพรางรูปร่าง เข้าวังไปปั่นป่วน รออยู่หวังปราบโจ้วห้วงจนช่วยเหลือให้ประสบความสำเร็จ แลมีอาจทำร้ายชีวิตปวงชน หลังเรื่องสำเร็จแล้ว ให้พวกเจ้าได้สำเร็จมรรคผล” (Xu, 2007, p. 5)

ถึงแม้เจ้าแม่หนี่วี่วจะยอมถอยก้าวหนึ่งตาม “ลิขิตฟ้า” แต่ก็ด้วย “ลิขิตฟ้า” ที่ทำให้เจ้าแม่หนี่วี่วยังคงเลือกใช้แนวทางพุทธศาสนาจัดการโจ้วห้วงอีกครั้ง และครั้งนี้ หนักหนาสาหัสยิ่งกว่าเดิม คือ สั่งให้สามปิศาจแปลงกายไปมอมเมาโจ้วห้วงให้ทำเลวยิ่งขึ้น เหมือนรดน้ำมันลงบนกองไฟ การจัดการโจ้วห้วงของเจ้าแม่หนี่วี่วในครั้งนี้ ไม่เพียงแต่ทำให้ภาพลักษณ์ตัวโจ้วห้วงในวรรณกรรม “ห้องสิน” หม่นหมองลง ยังทำให้คนรอบกายคนสำคัญของโจ้วห้วงหลายคนตีตนออกห่าง หนีไปสวามิภักดิ์แคว้นซีฉี จนกระทั่งโจ้วห้วงถูกตราหน้าว่าเป็นผู้ทำให้ราชวงศ์ล่มสลาย การกระทำดังกล่าวของเจ้าแม่หนี่วี่ว ไม่ต่างอะไรกับ “การยืมมีดฆ่าคน”

นอกจากนี้ หากพินิจคำพูดของเจ้าแม่หนี่วี่วให้ถี่ถ้วนในบทที่หนึ่ง ที่ว่า “ข้ามองดูพลังธาตุจักรพรรดิเจิ้งท่งมีดมน จะสูญเสียแผ่นดินเป็นแน่แท้ หงส์ร้อง ณ คีรีนิชาน ซีโจ้วจะเกิดจักรพรรดิเมธา เป็นเจตนารมณ์ของสวรรค์เบื้องบน ชะตาฟ้าลิขิตมาเช่นนั้น ... รออยู่หวังปราบโจ้วห้วงจนช่วยเหลือให้ประสบความสำเร็จ” (Xu, 2007, p. 5) ก็รู้ถึงตอนจบของเรื่อง “ห้องสิน” ได้ก่อนที่จะสัมผัสเรื่องราวอีก 99 ตอนที่เหลือว่า ท้ายที่สุดราชวงศ์ต้องซบสลาย และราชวงศ์โจวเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาแทนที่ราชวงศ์ซ่งตาม “ลิขิตสวรรค์” อย่างแน่นอน แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การดำเนินเรื่องตลอดทั้งเรื่องของ “ห้องสิน” ได้ถูกตีกรอบไว้ด้วยแนวความคิดขงจื้อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” “บัญชาสวรรค์” “ลิขิตฟ้า” เป็นหลัก

หลี่ฮุยกล่าวโดยสรุปไว้ในงานเขียนของตนว่า “‘ห้องสิน’ ได้เรียงร้อยเรื่องราวและนำเสนอสู่สายตาผู้อ่านผ่าน ‘พื้นที่’ หลักๆ อยู่สองพื้นที่ คือ หนึ่ง พื้นที่ในแดนมนุษย์ที่ฉายภาพการผลัดเปลี่ยนราชวงศ์จากซ่งเป็นโจว และพื้นที่ที่สองคือ พื้นที่ในโลกกลับที่ฉายภาพการต่อสู้กันระหว่างเทพเจ้าและมาร โดยทั้งสองพื้นที่นั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนซ้อนเงื่อนเกี่ยวพันกัน แยกออกจากกันไม่ขาด จนอาจมองว่าการฉายภาพทั้งสองพื้นที่ดังกล่าวเป็นจุดเด่นของการนำเสนอของผู้ประพันธ์ ‘ห้องสิน’” (Li, 2011, p. 112)

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า ความสัมพันธ์แบบเกี่ยวพันกันของพื้นที่หลักทั้งสองพื้นที่ที่หลี่ฮุยได้นำเสนอไว้ข้างต้นนั้น เป็นกรอบใหญ่ของการประสมประสานระหว่างคติขงจื้อ กับคติเต๋า และพุทธ โดยการผลัดเปลี่ยนราชวงศ์จากซ่งเป็นโจวเป็นไปตาม คติขงจื้อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” ถือเป็น “กงล้อใหญ่” หรือ “กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์” ที่เป็นแกนหลักของเรื่อง หมุนเคลื่อนไปข้างหน้าจนจบเรื่อง คำว่า “ลิขิตสวรรค์” “ชะตาฟ้ากำหนด” เป็นหนึ่งใน “แก่นสำคัญ” (Key Message) ที่ผู้ประพันธ์ “ห้องสิน” ตั้งใจจะนำเสนอในเรื่อง ตัวอย่างเช่น “ข้ามองดูพลักราตุจักรพรรดิเฉิงทงมีตม่น จะสูญเสียแผ่นดินเป็นแน่แท้ หงส์ร้อง ณ คิริณิซาน ซิโจวจะบังเกิดจักรพรรดิเมธา เป็นเจตนารมณ์ของสวรรค์เบื้องบน ชะตาฟ้าลิขิตมาเช่นนี้” (Xu, 2007, p. 5) “มาตรแม้ว่าจางของท่านถูกต้อง ชะตาฟ้าได้กำหนดมา จะผืนชะตากรรมไปได้อย่างไร พระบิดาไร้ธรรม ประชากรราษฎรตีคนออกหาก โจวอยู่หวังสว่างไสวจะรุ่งเรืองในอนาคต ข้าไยจะกล้าฝืนบัญชาสวรรค์เล่า” (Xu, 2007, p. 480) เป็นต้น

ส่วนการต่อสู้กันระหว่างเทพเจ้าและมารนั้น ไม่ว่าจะเป็นเทพเป็นเซียนจากคิริโด เป็นมารเป็นปิศาจจากสำนักคิริโด เป็นนักพรตเป็นมุนีจากศาสนาใด ก็ล้วนแล้วแต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับการผลัดเปลี่ยนราชวงศ์จากซ่งเป็นโจว “กงล้อใหญ่” ที่เป็นไปตาม คติขงจื้อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” มากน้อยแตกต่างกันไป

5. “เฟิงเสิน”⁴ ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า: กงล้อเล็ก ที่ขับเคลื่อนไปพร้อมกับ “กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์”

ในตอนต้นบทที่ 15 ตอน “เจียงจื่อหยาลงดอยคุนหลุน” ได้กล่าวถึง **ปฐมเหตุ** ของ “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” (เฟิงเสิน) ไว้ว่า “องค์หยวนสื่อเทียนจุนศาสดาสันถัมภ์เจ้าแห่งพระตำหนักอู่ชีว์กงบนคีรีคุนหลุนซาน มีศิษย์สิบสองคนประสบ **เคราะห์กรรม** ต้องเผชิญภัยพิบัติในแดนโลกีย์ พลั้งพลาดอาจมีภัยถึงชีวิต ด้วยเหตุนี้องค์หยวนสื่อเทียนจุนจึงปิดพระตำหนักยุติการแสดงธรรม ประกอบกับ เทพบดีสวรรค์เข้าเฝ้าขึ้นชั้นดี มีพระบัญชาให้จอมเทพสิบสององค์เป็นขุนนางดูแลสวรรค์ชั้นฟ้า ดังนั้นสำนักฉานเจี้ยว สำนักเจี้ยวเจี้ยวและสายมุนุษย์ร่วมกัน **เฟิงเสิน** สามร้อยหกสิบห้าองค์ แบ่งเป็นเส้นแปดกองใหญ่ โดยแบ่งย่อยลงอีกสองหมู่ แต่ละหมู่แบ่งเป็นสี่กลุ่ม คือ เส้นกลุ่มมอสันบาต เส้นกลุ่มอัครี เส้นกลุ่มดาวเหนือ เส้นกลุ่มโรคา และ เส้นกลุ่มดาราลำดับตามนักษัตร เส้นกลุ่มสามคีรีห้าดอย เส้นกลุ่มเมฆฝน เส้นที่มีเมตตธรรมและดूरร้าย ในขณะที่ราชวงศ์เจ็งทั้งถึงกาลดับสูญ ราชวงศ์โจวถึงครารุ่งเรือง บรรดาเซียนประสบ **เคราะห์** องค์หยวนสื่อเทียนจุนประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า (เฟิงเสิน) เจียงจื่อหยามีบุญกุศลได้เสวยเป็นแม่ทัพและสมุหนายก ชะตากรรมได้กำหนดมา มิใช่เรื่องบังเอิญ” (Xu, 2007, p. 111)

คำว่า “เคราะห์” ถอดความมาจากคำว่า “เอ้อฮ่วย 厄会” ที่ในคัมภีร์เต๋า ชื่อว่า เส้นเขียนจ้วนบรรพเหล่าจื่อ 《神仙传·老子》⁵ ได้กล่าวไว้ว่า “ชีวิตทุกคนต้องประสบเคราะห์กรรมตามช่วงเวลาที่กำหนด พอถึงเวลานั้นก็จะเปลี่ยนชื่อเปลี่ยนแซ่ตามดวงชะตา อายุก็จะยืนยาว รอดพ้นภัยพิบัติ” (Xie, 2017, p. 28) ซึ่ง “เอ้อฮ่วย 厄会” ตามคติเต๋า หมายถึง “ผู้บำเพ็ญพรตในศาสนาเต๋าจะประสบเคราะห์กรรมในแต่ละช่วงชีวิต แต่ละช่วงเวลาไม่แน่นอน แตกต่างกันไป” (Xie, 2017,

⁴ เนื่องจากในวรรณกรรมห้องสินมีการแบ่งเทพเจ้าเป็นหลายชั้น โดย “เซียน^仙” มีระดับสูง กว่า “เสิน^神” ประกอบกับชื่อวรรณกรรมเรื่องนี้มีชื่อว่า 《封神演义》เฟิงเสินเหยียนอ๋อ “เฟิง^封” หมายถึง “สถาปนา” “เสิน^神” หมายถึงเทวดา ดังนั้นชื่อวรรณกรรมจึงหมายถึง พงศาวดารหรือเรื่องราวในการสถาปนา “เสิน^神” เห็นได้อย่างชัดเจนว่า เรื่องราวหลักในเรื่องให้น้ำหนักการสถาปนา “เสิน^神” ซึ่งมีระดับต่ำกว่า “เซียน^仙” ดังนั้นเพื่อความชัดเจนในการวิจัย ในลำดับถัดมาจะการใช้การถอดเสียงภาษาจีนกลาง “เฟิงเสิน” “เสิน” “เฟิงเสินปัง” กำกับอยู่ในวงเล็บในขณะที่มีการอภิปรายถึงการสถาปนาเทวดา และ ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า หรืออาจจะเขียนเฉพาะ “เฟิงเสิน” “เสิน” “เฟิงเสินปัง” โดยไม่แปลภาษาไทยกำกับไว้

⁵ 《神仙传》เป็นคัมภีร์เต๋าที่ประพันธ์ขึ้นโดย เก่หลง ผู้ที่ศึกษาศาสนาเต๋าสันสมัยยุคตงจิ้น (ประมาณ ค.ศ. 317-420) คัมภีร์เล่มนี้มีทั้งหมด 10 บรรพ กล่าวถึงอัตชีวประวัติของ “มุนุษย์” ที่ต่อมาได้รับขนานนามให้เป็น “เซียน” ในตำนานจินโบราณทั้งหมด 92 องค์ อาทิเช่น เหล่าจื่อ กวงเจิ้งจื่อ มั่วจื่อ เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ศาสนาเต๋านี้ว่า “มนุษย์สามารถบำเพ็ญเพียรสำเร็จเป็นเซียนได้” และ “ความเชื่อที่ว่าเซียนมีอยู่จริง” นำเสนอด้วยเรื่องเล่าที่น่าสนใจ สนุกสนานน่าติดตาม อบอุ่นไปด้วยความน่าอัศจรรย์ อิทธิปาฏิหาริย์ ถือเป็นหนึ่งในคัมภีร์ที่สำคัญของศาสนาเต๋า

p. 30) ตรงนี้อาจจะตีความได้ว่า เขียนศิษย์สำนักฉานเจี๋ยรวมถึงเขียนทั้งหลายบำเพ็ญเพียรครบตามกำหนดเวลาที่จะประสบเคราะห์กรรมร่วมกันคราวหนึ่ง เคราะห์กรรมทั้งหลายจะเวียนมาบรรจบตามรอบ บรรดาเขียนทั้งหลายต้องจำเป็นต้องยุติการบำเพ็ญเพียรลงมาในแดนมนุษย์เมื่อสามารถผ่านพ้นชะตากรรมนี้ไปได้ก็จะกลับมาเริ่มบำเพ็ญเพียรอย่างสงบได้อีกครั้ง

เนื้อความลักษณะเดียวกันปรากฏอยู่หลายครั้ง เช่น “พวกเราบำเพ็ญเพียรมาหนึ่งพันห้าร้อยปียังละกิเลสไม่สิ้น ประสบเคราะห์กรรมรอบนี้ อันตรายถึงชีวิต เลยต้องลงมาในแดนมนุษย์ทำสงครามรบราฆ่าฟัน เพื่อให้หมดสิ้นชะตากรรมวิบัติครั้งนี้” (Xu, 2007, p. 101) “ด้วยเหตุที่เทพเจ้าประสบเคราะห์กรรมในรอบหนึ่งพันห้าร้อยปี ผ่านวันเป็นเดือนผ่านเดือนเป็นปี จะเกิดจลาจลในแดนมนุษย์ และบ้านเมืองก็จะกลับมาสงบอีกครั้ง” (Xu, 2007, p. 87) เคราะห์กรรมหนักที่เวียนมาบรรจบของบรรดาเขียนคราวนี้ ประจวบเหมาะับชะตากรรมของราชวงศ์ซ่งจวนจบสิ้นเหลือเพียง 28 ปี และราชวงศ์โจวจะเข้ามาแทนที่ไม่ช้านี้ จึงเป็นเหตุให้เกิดการหารื้อร่วมกันของบรรดาศาสดาเต๋า ร่วมกับเทพบดีสวรรค์เห่าเทียนซ่งตี้ที่ดูแลสวรรค์ชั้นฟ้าในสมัยนั้น เพื่อหาแนวทางการจัดการให้เป็นตาม “เคราะห์กรรม” ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในครั้งนี้ จึงร่วมกัน “เฟิงเสิน”

แนวทางการจัดการนั้นต้องเป็นไปตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ใน “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” คือ **หนึ่ง** เจียงจื่อหย่า นักพรตสำนักฉานเจี๋ย ผู้ที่มีชะตาผูกพันกับดินแดนโลกียะในโลกมนุษย์ ประกอบกับ ชะตาท้าทายดั่งนี้ไม่สามารถสำเร็จเป็นเซียนได้” (Xu, 2007, p. 111) “รับบัญชาสามศาสดาเป็นตัวแทนลงไปในแดนมนุษย์กำกับดูแลการเฟิงเสินในครั้งนี้ พร้อมทั้งเป็นแม่ทัพและอัครมหาเสนาบดีช่วยเหลือราชันผู้เข้มแข็งล้มล้างราชวงศ์ซ่งตามลิขิตสวรรค์” (Xu, 2007, p. 558) โดยมีผู้วิเศษสำนักฉานเจี๋ยแห่งตำหนักอวิวัชร์วังที่ร่วมประสบเคราะห์กรรมหนักครั้งนี้คอยช่วยเหลือ **สอง** ผู้ที่ปรากฏชื่อใน “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” จะต้องตายและได้รับการสถาปนาเป็น “เสิน” ดังที่ศาสดาแห่งตำหนักบี๋โหยวกง ทงเทียนเจี๋ยจู่ หนึ่งในผู้ร่วมสถาปนา “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” ได้กล่าวไว้ว่า “สามศาสดาร่วมกันสถาปนาเทวดา ในบรรดาเทวดาที่จะได้รับการสถาปนา นั้น บ้างเป็นขุนนางที่สร้างคุณูปการรับราชการในแดนมนุษย์ บ้างเป็นผู้ที่บำเพ็ญเพียรสำเร็จเป็นได้แค่ ‘เสิน’ ยังไม่ถึงขั้นสำเร็จเป็น ‘เซียน’ โดยยังแบ่งระดับของ ‘เสิน’ ออกไปตามรากฐานการบำเพ็ญเพียร ล้วนแล้วแต่เป็นไปตามฟาลิขิต จะล้มตายลงตามเวลาที่ควรจะเป็น ถ้ามีชื่อปรากฏ โฉนเลยจะไม่รู้ว่าสุดท้ายปลายทางไปอยู่แห่งใด ” (Xu, 2007, p. 555) นอกจากนี้ยังมีข้อความอีกมากมายที่แสดงว่า ผู้ที่มีชื่อใน “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” ต้องตายและวิญญาณจะไปรอการ “เฟิงเสิน” จากเจียงจื่อหย่าที่ประำพิธีเฟิงเสินไถ

แนวทางการจัดการข้างต้น ฉายภาพการประสมประสานของคติ “เต๋า” และ “ขงจื้อ” ผ่านชุดความคิด “**ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า**” อย่างน่าสนใจ ดังต่อไปนี้ เคราะห์กรรมที่เวียนมาบรรจบในรอบหนึ่งพันห้าร้อยปีของการบำเพ็ญตบะ จึงทำให้บรรดาเขียนผู้วิเศษศาสนาเต๋าต้อง

ลงมาในโลกมนุษย์ตาม “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” เพื่อช่วยเหลือเจียงจื่อหย่าในการนำทัพไปล้มล้างราชวงศ์ซ่ง สถาปนาราชวงศ์โจวตาม*ลิขิตสวรรค์* เห็นได้อย่างชัดเจนว่า กรอบใหญ่ของเรื่อง “ห้องสิน” ก็ยังหนีไม่พ้น การผลิตเปลี่ยนราชวงศ์จากซ่งเป็นโจวเป็นไปตาม คติขงจื้อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” ตามที่ได้อภิปรายไว้ในข้างต้น ส่วน “เคราะห์กรรม” (厄会) ของบรรดาผู้พิเศษเท่าตัว “เกาะเกี่ยว” ให้เขาเหล่านั้นจำเป็นต้องช่วยเหลือเจียงจื่อหย่าร่วมทำสงครามในครั้งนี้ บางครั้งทำให้ “มีข้ออ้าง” ในการประหารประหารฝ่ายตรงข้ามที่เข้ามาขัดขวางการยกทัพไปล้มล้างราชวงศ์ซ่งและสถาปนาราชวงศ์โจวอย่างหน้าขึ้นตาบาน การเข้าร่วมทำสงครามในแดนมนุษย์ของผู้พิเศษเท่าที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงร่องรอยการปะทะสังสรรค์ระหว่าง “เต๋า” กับ “ขงจื้อ” ที่ปรากฏในวรรณกรรม “ห้องสิน” ได้เป็นอย่างดี

ในช่วงที่ 28 ปีที่ชะตากรรมของราชวงศ์เจิงทังและโจวหวังกำลังจะจบสิ้นนั้น นอกจากมี “ปิศาจจิ้งจอกในร่างตัวจิ้งมอมเมาโจวหวังตามพระบัญชาเจ้าแม่หนี่ว่ว” เป็น “แรงขับเคลื่อนหลัก” แล้วนั้น ยังมีตัวละครอีกตัวที่อยู่หลังม่านที่ทำให้สำนักฉานเจี๋ยและสำนักเจี๋ยเจี๋ยต้องบาดหมางกัน กระทั่งทำให้ศิษย์สำนักเจี๋ยเจี๋ยต้องล้มหายตายจากสงครามครั้งนี้อย่างมากมายมหาศาล ผู้นั้นคือ “เฉินกงเป้า” เฉินกงเป้าเป็นศิษย์ร่วมสำนักฉานเจี๋ยกับเจี๋ยจื่อหย่า มีความริษยาเจี๋ยจื่อหย่าที่ได้เป็นผู้กำกับดูแล “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” รับบัญของคัสตาดายวนสื่อเทียนจุนลงไปในแดนมนุษย์ช่วยเหลือโจวหวังปราบโจวหวังตามลิขิตสวรรค์ จึงพยายามขัดขวางเจี๋ยจื่อหย่าทุกวิถีทาง รวมถึงเหตุการณ์สำคัญที่ไม่กล่าวถึงไม่ได้ คือ เรื่องราวระหว่าง “เฉินกงเป้า” กับสองพี่น้อง ราชบุตรของโจวหวัง “อินเจี๋ยว” และ “อินหง” ที่ถึงขั้นทำให้นักพรตสำนักฉานเจี๋ยต้องไปยืมรงวิเศษจากคัสตาดายวนและเทวชั้นสูงมาปราบอินเจี๋ยว

เรื่องราวทั้งหมดเริ่มต้นด้วย*แรงขับเคลื่อนหลัก*ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ “เดรัจฉานในร่างตัวจิ้งที่ทำตามพระบัญชาเจ้าแม่หนี่ว่ว” ที่มอมเมาโจวหวังให้ “สังหารพระราชบุตร อินเจี๋ยวและอินหง” (Xu, 2007, pp. 66-67) แต่ “อินเจี๋ยวและอินหงรอดจากการตามฆ่ามาได้เพราะการช่วยเหลือของอู่เจิงหวัง (หวงเฟยหู)” (Xu, 2007, pp. 67-69) และ “ผู้พิเศษสำนักฉานเจี๋ย นักพรตกวางเจิงจื่อและนักพรตซือจิงจื่อ ได้รับอินเจี๋ยวและอินหงเป็นศิษย์ ถ้ายทอดวิชาเต๋าเพื่อช่วยโจวหวังปราบเจิงทังในอนาคต” (Xu, 2007, pp. 68-69) พอถึงเวลาอันสมควร นักพรตกวางเจิงจื่อและนักพรตซือจิงจื่อก็มอบหมายพร้อมมอบของวิเศษให้ อินเจี๋ยวและอินหง ลงดอยมาช่วยเหลือเจี๋ยจื่อหย่ายกทัพไปปราบโจวหวังซึ่งเป็นพระบิดาของคนทั้งสอง ก่อนลงดอยอินหงได้สาบานกับนักพรตซือจิงจื่อ ผู้เป็นอาจารย์ว่า “หากแปรรักตร์ไปช่วยโจวหวัง ขอให้ร่างกายสลายเป็นฝุ่นธุลี” (Xu, 2007, p. 448)

ระหว่างทางที่อินหงลงดอยจะไปช่วยเจี๋ยจื่อหย่านั้น เฉินกงเป้าได้อาศัยหลักมนุษยธรรมว่าด้วย “ความสัมพันธ์พื้นฐานอันยิ่งใหญ่คือ ความสัมพันธ์ทั้งห้า ได้แก่ บิดา-บุตร สามี-ภรรยา

พี่น้อง เพื่อน-เพื่อน ผู้ปกครอง-ผู้ใต้ปกครอง” (สุวรรณ สถาอานันท์, 2562, น. 69) มาเกลี้ยกล่อม อินทให้เปลี่ยนใจแปรพักตร์ไปช่วยพระราชบิดา “ในโลกนี้ไฉนเลยบุตรร่วมมือกับผู้อื่นมาทำร้าย บิดาตัวเอง” “เจ้าเป็นเชื้อสายราชวงศ์เฉิงกั๊ง มาตรามั่นโจ้วหวังไรรักรราก็ไม่มีเหตุผลการที่บุตร ไปปราบบิดา อีกทั้งหลังจากนี้ ใครจะเป็นทายาทผู้สืบต่อ? เจ้ากลับไม่คำนึงความสำคัญของ บ้านเมือง ไฉนเลยไปฟังคำยุยงของคนอื่น ออกตัญญูสูญเสีย *ความสัมพันธ์* เป็นลูกอกตัญญู ถูกตราหน้าไปตลอดกาล” (Xu, 2007, p. 450)

“ความสัมพันธ์” ตรงนี้หมายถึง “ความสัมพันธ์ทั้งห้า” ในปรัชญาขงจื๊อได้เคยกล่าวไว้ในคัมภีร์จื๊อขง บรรพที่สิบเก้า 《中庸・右第十九章》ว่า “สายสัมพันธ์แห่งมนุษย์อันเป็นหลักทั่วไปในใต้ฟ้ามีอยู่ห้า มีคุณธรรมสามประการที่สามารถทำให้ประพฤติปฏิบัติตามสายสัมพันธ์แห่งมนุษย์นี้ได้ สายสัมพันธ์ทั้งห้านี้ได้แก่ ประมุขขุนนาง บิดาบุตร สามีภรรยา พี่น้อง มิตรสหาย สายสัมพันธ์ทั้งห้านี้เป็นสายสัมพันธ์ทั่วไปในใต้ฟ้า” (กนกพร, 2562, น. 42)⁶ และในคัมภีร์หลุนอี่ว บรรพเหียนยวน 《论语・颜渊》ยังเคยกล่าวไว้อีกว่า “หากมั่นว่าผู้ปกครองมิใช่ผู้ปกครอง ขุนนางมิใช่ขุนนาง บุตรมิใช่บุตร แม้เมื่อมีธัญญาหารอยู่ต่อหน้า ข้าจะได้กินหรือ” (สุวรรณ สถาอานันท์, 2562, น. 465) เซินกงเป้าทำสำเร็จ สามารถทำให้หลักสายสัมพันธ์ระหว่าง “บิดากับบุตร” “สะเทือนใจอิงหง อินทงพุดไม่ออก ได้แต่ก้มหน้า” (Xu, 2007, p. 450) และไม่เกรงกลัวต่อคำมั่นสัญญาและคำสาบานที่ให้ไว้กับนักพรตชื่อจื๊อจื่อผู้เป็นอาจารย์ ส่วนอินเจียวบุตรคนโตของโจ้วหวัง พี่ชายของอินท ในขณะที่ได้รับมอบหมายจากนักพรตกั๊งเฉิงจื่อผู้เป็นอาจารย์ให้ลงดอยมาช่วยเจียงจื่อหยานนั้น ก็ได้ถูกเซินกงเป้าดักเจอระหว่างทาง เซินกงเป้าใช้กลเม็ดในการเกลี้ยกล่อมเดียวกันกับที่เคยใช้กับอินทพี่น้อง แต่ไม่เป็นผลสำเร็จ อินเจียวตอบกลับเซินกงเป้าไปว่า “มาตรม้านว้าจางของท่านถูกต้อง ชะตาฟ้าได้กำหนดมา จะผินชะตากรรมไปได้อย่างไร พระบิดาไรรักรร ประชาราษฎร์ตีคนออกหาก โจ้วหวังสว่างไสวจะรุ่งเรืองในอนาคต ข้าโยจะกล้าฝ่าฝืนบัญชาสวรรค์เล่า” (Xu, 2007, p. 480)

เซินกงเป้าเห็นท่าไม่ดี เลยกกล่าวต่อว่า “องค์ชายยังมีสิ่งที่ไม่รู้ ข้าได้ฟังมาว่า คนที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมจะไม่ทำลายหลักสายสัมพันธ์แห่งมนุษย์ จะไม่ละเมิดกฎธรรมชาติที่มีมาแต่ดั้งเดิม ไม่สังหารคนบริสุทธิ์ ไม่ทอดอ้างผลงานตนเอง พระบิดาขององค์ชายก็จริงอยู่ กระทำผิดต่อใต้ฟ้า ทุกคนสามารถเป็นศัตรูได้ แต่อินทพี่น้องร่วมอุทรขององค์ชาย ทราบว่า เขาลงดอยมาช่วยเหลือแคว้นโจ้ว ไฉนเลยเจียงจื่อหยาคิดว่าเขาคือการหาความดีความชอบใส่ตน จึงใช้ของวิเศษ ภาพจักรวาลทำร้ายพระอนุชาขององค์ชายกลายเป็นฝุ่นธุลี นี่หรือที่ว่าเป็นคนมีคุณธรรม

⁶ งานวิจัยนี้ใช้ จงยง สำนวนแปลภาษาไทยของ ถาวร ลิกขโกศล และกนกพร นุ่มทอง. (2562). *คัมภีร์ต้าเสวีย (มหาศึกษา)* และจงยง (ความเหมาะสมที่แน่นอน) *สองคัมภีร์แก่นคำสอนของลัทธิขงจื๊อ*. สมาคมเผยแผ่คุณธรรม “เด็กกำ” จีจินเกาะ.

บัดนี้องค์ชายลี้มความสัมพันธ์พี่น้องแล้ว ยังจะไปทำงานให้ศัตรู หากข้าเป็นองค์ชาย ข้าไม่เอาด้วยแน่นอน” (Xu, 2007, pp. 480-481)

ข้ออ้างหลักสายสัมพันธ์ “บิดา-บุตร” ใช้ไม่ได้กับอินเจียว แต่หลักสายสัมพันธ์ “พี่-น้อง” กลับทำให้อินเจียวเทใจแปรพักตร์ไปช่วยราชวงศ์ซ่งต่อต้านทัพโจวอย่างไม่มีข้อกังขาใดๆ แผนการร้ายของเฉินกงเป้าสำเร็จลุล่วง อินเจียวและอิงหงสองพี่น้องถือเป็นอุปสรรคใหญ่ต่อการล้มราชวงศ์ซ่งของเจียงจื่อหย่าและโจวฮู่หวัง แต่สุดท้ายทั้งสองคนก็ประสบเคราะห์กรรมตามที่สวรรค์ได้ลิขิตไว้แต่ต้น อินหงจบชีวิตด้วยภาพจักรวาลวิเศษขององค์ศาสดาไท่ซังเหลาจวินตามที่เคยได้สาบานไว้กับอาจารย์ว่า “ร่างกายสลายเป็นฝุ่นธุลี” (Xu, 2007, p. 465) ส่วนอินเจียว “ถูกลองให้เข้าไปในกับดัก จากนั้นถูกศิรสองลูกบีบรัดจนสิ้นใจตาย” (Xu, 2007, pp. 501-502)

ผู้บำเพ็ญพรต ผู้วิเศษจากสำนักเจี๋ยเจี๋ย รวมถึงอินเจียว อินหงบุตรโจวฮู่หวังที่เฉินกงเป้าไปล่อลวงมาก็ตาม หรือเต็มใจมาช่วยเพราะต้องการแก้แค้นให้พี่น้องศิษย์ร่วมสำนักก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่ปรากฏชื่อใน **“ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า”** ทุกคน และทั้งหมดล้วนแล้วแต่จบชีวิตเพราะการเข้ามารวมสงครามระหว่างซ่งและโจว ความริษยาของเฉินกงเป้าสร้างความบาดหมางให้กับสำนักฉานเจี๋ยและสำนักเจี๋ยเจี๋ยนั้น แท้ที่จริงแล้ว **ละเมิด “บัญชาสวรรค์” หรือ “ลิขิตสวรรค์” หรือไม่** หากไม่มีเฉินกงเป้า โฉนดเลยจะมีดวงวิญญาณผู้วายชนม์ครบ 365 ดวงเพียงพอให้เจียงจื่อหย่า “เฟิงเสิน” จากการศึกษาพบว่า ทำเนียบ “เสิน” ทั้ง 365 องค์ ประกอบด้วยศิษย์จากสำนักฉานเจี๋ย 11 องค์ **สำนักเจี๋ยเจี๋ย** 225 องค์ เป็นคนในแดนมนุษย์ 112 องค์ และอื่นๆ อีก 17 องค์ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ศิษย์สำนักเจี๋ยเจี๋ยล้มตายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.6 รองลงมาก็คือผู้คนในแดนมนุษย์ ร้อยละ 30.7 ส่วนศิษย์สำนักฉานเจี๋ยสูญเสียน้อยที่สุดเพียงแค่ร้อยละ 3.01 คำถามข้างต้นเหมือนจะได้คำตอบที่กระจ่างแล้วคือ **เฉินกงเป้า ปฏิบัติตาม “บัญชาสวรรค์” หรือ “ลิขิตสวรรค์”** เป็น “พันเพื่อง” สำคัญตัวหนึ่งที่ทำให้เจียง จื่อหย่า “เฟิงเสิน” ได้สำเร็จ สามารถเสร็จสิ้นภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากองค์ศาสดาหยวนสื่อเทียนจุนได้อย่างสมบูรณ์แบบ

การกระทำของเฉินกงเป้าไม่เพียงแต่จะทำให้วรรณกรรมเรื่อง “ห้องสิน” ดำเนินและปิดฉากลงตามกรอบใหญ่ของเรื่องตามคติขงจื๊อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” การยุแหย่ ล่อลวง พลิกกลืนกลับกลอกของเฉินกงเป้าที่ทำผู้บำเพ็ญพรต ผู้วิเศษจำนวนมากจากสำนักเจี๋ยเจี๋ย ลงมาเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมทำสงครามช่วยซ่งต่อต้านทัพโจวครั้งนี้ สามารถยืนยันถึงการประสมประสานแนวคิด “เต๋า” และ “ขงจื๊อ” ที่ปรากฏใน “ห้องสิน” ได้เป็นอย่างดี

จากที่ได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น คติขงจื๊อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” เป็น **กรอบใหญ่ หรือ กงล้อใหญ่** ของการดำเนินเรื่อง “ห้องสิน” โดยมี “ปิศาจจิ้งจอกในร่างตำจิ๋มอมเมาโจวฮู่หวังตามพระบัญชาเจ้าแม่หนี่ววา” เป็น “แรงขับเคลื่อนหลัก” ที่ทำให้ภาพลักษณ์การเป็นเจ้าเหนือหัว

ของโจ้วหวังหม่นหมอง ในขณะที่เดียวกัน ทำให้ภาพลักษณ์การเป็นเจ้าเหนือหัวของโจ้วหวังสว่างไสว ในท้ายที่สุด ทำให้โจ้วหวังผู้ที่ถูกตราหน้าว่าเป็นผู้นำกบฏ ยกทัพไปล้มล้างเจ้าเหนือหัวค่อย ๆ กลายเป็นที่ยอมรับ จนกระทั่งได้รับการสนับสนุน และได้รับการแซ่ซ้องสรรเสริญในท้ายที่สุด

นอกจากจะมี “ปีศาจจิ้งจอกในร่างตัวจ่อมเมาโจ้วหวังตามพระบัญชาเจ้าแม่หนี่ว่ว” เป็น “แรงขับเคลื่อนหลัก” ในการดำเนินเรื่อง “ห้องสิน” แล้ว ยังมี “พันเพื่อง” ชิ้นเล็กๆ อีกหนึ่งชิ้นที่ในวรรณกรรม “ห้องสิน” พยายามจะฉายภาพให้ดูคล้ายกับจะมีพฤติกรรมที่ละเมิด “ลิขิตสวรรค์” แต่แท้ที่จริงแล้ว “พันเพื่อง” ดังกล่าวกำลังเป็นตัวช่วยให้ทั้ง *กงล้อใหญ่* หรือ *กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์* รวมถึง *กงล้อเล็ก* คือ “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” หรือ “เฟิงเสินป้ง” เคลื่อนหมุนไปข้างหน้าได้อย่างไม่สะดุด “พันเพื่อง” นั้นเป็นใครไปไม่ได้นอกเสียจาก “เซินกงเป้า” ผู้ที่อาจถือได้ว่าเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของการ “เฟิงเสิน” ของเจียงจื่อหยาดตามบัญชาสวรรค์

“ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” หรือ “เฟิงเสินป้ง” ฉายภาพการประสมประสานระหว่างคติ “เต๋า” และ “ขงจื้อ” ออกมาได้ที่น่าสนใจ ถือเป็น *กงล้อเล็ก* ที่เคลื่อนหมุนไปอยู่ใน *กงล้อใหญ่* หรือ *กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์* โดยมีแรงขับและพันเพื่องส่งเสริมให้กงล้อทั้งสองขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างราบรื่น จากการศึกษายังพบอีกว่า เดิมทีที่ “เต๋า” และ “ขงจื้อ” ได้ปะทะสังสรรค์กันใน *กงล้อเล็ก “เฟิงเสินป้ง” (ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า)* ยังมีการปะทะสังสรรค์ของ “พุทธศาสนา” เข้ามาอีกด้วย โดย “เคราะห์กรรม” (เอ๋อฮุย 厄会) เป็น “สายพานเชื่อม” ระหว่าง “เต๋า” “ขงจื้อ” ให้ประสมประสานกัน ทำให้ผู้วิเศษเต๋าจำเป็นต้องช่วยเหลือเจียงจื่อหยาดร่วมทำสงครามล้มล้างราชวงศ์ซ่ง ส่วน “แม่เหล็ก” ที่ดึงดูด “พุทธ” เข้ามาใน *กงล้อเล็ก “เฟิงเสินป้ง” (ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า)* มาร่วมปะทะสังสรรค์กับ “เต๋า กับ ขงจื้อ” คือ *หนึ่ง “หยวน 缘”* ถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า “มูลเหตุบุญสัมพันธ์ที่มีต่อกัน” ซึ่งใน 《报恩经·卷七》⁷ กล่าวว่า “พระพุทธรูปองค์มาในแดนมนุษย์ โปรดสัตว์ผู้ที่มีบุญสัมพันธ์ โปรดสัตว์หมดสิ้น จึงพร้อมใจเข้าสู่นิพพาน” (Zhongguo fojiao wenhua yanjiusuo, 1993, p. 94) *สอง “ตู้ 度”* มาจากคำว่า “ตู้หัว 度脱” ถอดความเป็นภาษาไทยว่า “นำทางให้หลุดพ้นจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย” ซึ่งสอดคล้องกับการนิยามคำ “ตู้ 度” ใน 《俗语佛源》ที่ว่า “ศัพท์ทางพุทธศาสนา หมายถึง ชี้นำมวลมหาชนหลุดพ้นจากความทุกข์สู่ความเป็นอิสระ” (Zhongguo fojiao wenhua yanjiusuo, 1993, p. 237)

⁷ คัมภีร์ “เป้าเอินจิง” 《报恩经》เรียบเรียงขึ้นประมาณ ค.ศ. 445-516 โดยนักบวชพุทธ สมัยหนานเฉา (ราชวงศ์ใต้) คัมภีร์เล่มนี้เป็นผลผลิตอันเกิดจากกระบวนการคัดลอกคัมภีร์พุทธที่สะท้อนคติความกตัญญูที่ได้รับการแปลมาตั้งแต่ปลายสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (ประมาณ ค.ศ. 148-265) ต่อมาได้รับการยกย่องให้เป็นคัมภีร์ “พุทธแบบจีน”

“หยวน 缘”และ“ตั้ 度” เป็นคำพูดติดปากที่มุนีเจียอินเต้าเหรินและมุนีจันถี้เต้าเหริน สองนักบวชจากศาสนาแดนตะวันตก (พุทธ) ใช้เป็น “ข้ออ้าง” ในการเข้ามาร่วมสังฆกรรมใน “**เฟิงเสินปั้ง” กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์** มาช่วยเหลื้อใจอู่หวัง เจียงจื่อหย่า และเขียนผู้วิเศษสำนักฉ่านเจียวรับมือกับผู้วิเศษสำนักเจียเจียว สนับสนุนการยกทัพไปล้มล้างราชวงศ์ซ่ง

หลังจากที่เซินกงเป้าใช้อุบายเรื่องน้องชายคืออินหงตายอย่างสังเวช หลอกล่ออินเจียวให้แปรพักตร์ไปช่วยราชวงศ์ซ่งต่อต้านทัพโจวได้สำเร็จ แม้แต่นักพรตกวงเจิงจื่อ อาจารย์ผู้มีพระคุณชุบเลี้ยงให้ชีวิต ถ่ายทอดวิชาเต้าให้อินเจียวมา ลงดอยมาเกลี้ยกล่อมให้อินเจียวกลับใจ ยังมิเป็นผลไม่สำเร็จ จากนั้นก็มีปากเสียงกัน ลงไม้ลงมือต่อสู้กัน “นักพรตกวงเจิงจื่อโกรธาใหญ่ ตวาดเสียงหนึ่งซุกระบี่เข้าแทง อินเจียวใช้หอกสกัดไว้ ‘พระอาจารย์ไม่มีเหตุผล ท่านมาช่วยเจียงจื่อหย่า เห็นศิษย์เป็นศัตรู มีใจลำเอียง หากศิษย์พลั้งมือทำร้ายอาจารย์จะผิดครหลวง วันหลังจะมองหน้ากันติดได้อย่างไร’ กวงเจิงจื่อใช้กระบี่ฟันไปอีกที ... และว่าต่ออินเจียว ‘การตายของน้องชายเจ้า ฟ้าได้กำหนดมาแล้ว เจ้าไม่สำนึก ตามีตบอด ไม่ยอมรับความจริง ทั้งยังผิดคำสาบานที่ให้ไว้กับอาจารย์ จักต้องไม่ตายดีเป็นแน่แท้’ พุดจบคว้ากระบี่พุ่งมาทางอินเจียว อินเจียวโกรธจนตัวสั่น ตอกลงกลับไปว่า ‘ท่านไร้น้ำใจกับข้า ฟังความข้างเดียว ทำร้ายได้แม้กระทั่งข้าที่เป็นลูกศิษย์ ข้าก็จะไม่ทนอีกต่อไป’ คว้าหอกฟันกลับไป ศิษย์อาจารย์ฟาดฟันกันยังไม่ถึงสี่ห้า กระบวนเพลง อินเจียวร้ายเวทเอาของวิเศษ ฟานเทียนอัน (ลัญจกรพลิกฟ้า) โจมตีไป นักพรตกวงเจิงจื่อตกใจ อาศัยแสงสุวรรณดำดินหลบหนีกลับแคว้นซันได้ทัน” (Xu, 2007, pp. 486-487)

อินเจียวเห็นแก่ความเป็นศิษย์อาจารย์ ยอมอาจารย์ถึงสองครั้ง กระบี่ที่สามทนต์ไม่ไหว ยอมเป็นศิษย์อีกครั้ง ใช้ของวิเศษที่พระอาจารย์ให้มา กับมือตัวโตตอบกลับไปจนอาจารย์ต้องถอยถอยหนีไป ของวิเศษชิ้นนี้ ชื่อ “ฟานเทียนอัน” หรือ “ลัญจกรพลิกฟ้า” มีฤทธิ์านุภาพร้ายแรงมาก แม้แต่หฺรานเต็งเต้าเหริน ศิษย์เอกขององค์ศาสดาหยวนสือเทียนจุน นักพรตกวงเจิงจื่อ ผู้เป็นเจ้าของฟานเทียนอัน รวมถึงผู้วิเศษสำนักฉ่านเจียวทั้งหมดแห่งพระตำหนักอี้วี่ชีวี่กงยังหมดหนทางที่จะต่อต้านอำนาจของฟานเทียนอัน มีเพียงธงศักดิ์สิทธิ์สี่ผืนที่สามารถสยบฤทธิ์านุภาพของฟานเทียนอัน ลงได้ ธงสี่ผืนนั้นคือ **หนึ่ง** ธงเปลวเพลิงปรุพี (ธงหลี่ตี้เยียนกวงฉี) ของสำนักเสวียนตู (ไท่ซังเหล่าจวินหรือ เหล่าจื่อ) **สอง** ธงสีขาวเขตเมฆา (ธงซู่ซอววินเจียฉี) ของพระแม่เจ้าจินหมู่แห่งสระหยกบริสุทธีบนสรวงสวรรค์ **สาม** ธงผลขี้สาลีเหลือง (ธงซิงหวงฉี) ของสำนักอี้วี่ชีวี่กง และ **สี่** ธงสีเขียวดอกกมลวิเศษ (ธงซิงเหลียนเป่าเซอฉี) แห่งดินแดนตะวันตก ณ ตอนนั้น องค์ศาสดาหยวนสือเทียนจุนได้มอบธงผลขี้สาลีเหลืองของสำนักอี้วี่ชีวี่กง (ธงซิงหวงฉี) ให้กับเจียงจื่อหยามาแล้ว เหลือรวบรวมธงวิเศษอีกสามผืนเท่านั้นก็จะครบสี่ จึงจะสามารถต่อกรกับฟานเทียนอันได้

องค์ทเวหนานจีเขียนเวียงรับอาสาขึ้นสวรรคตไปยังสระหยกบริสุทธิ์ เพื่อไปเยี่ยมรังสีชาวเขตเมฆา (ธงชูเช่อวันเจี้ยน) จากพระแม่จินหมู่ ก่อนเหาะขึ้นไปบนสรวงสวรรค์ องค์ทเวหนานจีเขียนเวียง “รีบจัดแจง **เปลี่ยนสวมอาภรณ์ขุนนาง แต่งองค์ทรงเครื่อง สวมสร้อยสังวาล ห้อยหยกประดับกาย มือถือป้ายขุนนาง** ออกจากจากพระตำหนักอวิวัชรวง เหยียบเมฆสิริมงคล พัดพลั่วลอยละล่อง มีนาคกระเรียนนำทางไปก่อน” (Xu, 2007, p. 496) การที่องค์ทเวหนานจีเขียนเวียงเปลี่ยนจากชุดนักพรตเต่าเป็นชุดขุนนางก่อนขึ้นสวรรคตไปเข้าเฝ้าพระแม่จินหมู่ ราชินีพระบิตุสวรรคตในตอนนั้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า องค์ทเวหนานจีเขียนเวียงต้องการเปลี่ยนสถานะจากผู้บำเพ็ญพรตเต่าเป็นขุนนาง เพื่อให้เหมาะสมกับการเข้าเฝ้าราชินีบนสรวงสวรรค์ หรืออีกนัยหนึ่ง อาจตีความได้ว่า องค์ทเวหนานจีเขียนเวียงมีส่วนผสมระหว่าง “เต่า” และ “ขงจื้อ” อยู่ในตัว มีสองหัวใจในวรรณกรรม “ห้องสิน” หนึ่งคือเป็น นักพรตเต่าศิษย์รุ่นที่หนึ่งของสำนักฉานเจียวแห่งพระตำหนักอวิวัชรวง สองเป็นขุนนางรับราชการอยู่บนสรวงสวรรค์ชั้นฟ้า การเปลี่ยนเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับฐานะขุนนางก่อนการเข้าเฝ้า ถือเป็นการแสดงออกซึ่ง “หลี่” อย่างหนึ่งในคติขงจื้อ ที่กล่าวไว้ในคัมภีร์หลุนอวิ บรรพเสียวเออร์ 《论语·学而》 อย่างชัดเจนว่า “ความมีสัมมาคารวะอยู่ใกล้ชนบจารีต” (สุวรรณ, 2562, น. 311)

นักพรตกวางเจิงจื่ออาสาไปเยี่ยมร่งเปลาวเพลิงปฐพี (ธงหลี่ตี้เยียนกวงฉี) และร่งสีเซียวดอกกมลวิเศษ (ธงซิงเหลียนเปาเซ่อฉี) โดยลำดับแรก เดินทางไปพระตำหนักปาจิงกง สำนักเสวียนตูเพื่อไปเยี่ยมร่งเปลาวเพลิงปฐพี (ธงหลี่ตี้เยียนกวงฉี) ก่อน พอไปถึงศาลาไต้ซังเหล่าจวินทราบล่วงหน้าอยู่แล้วว่า กวางเจิงจื่อมาครั้งนี้เพื่อมาเยี่ยมร่งวิเศษ จึงสั่งให้องค์ทเวเสวียนตูดำฝ่าซื่อมอบร่งวิเศษให้ทันที (Xu, 2007, p. 495) หลังจากท่อนั้นเชิญร่งเปลาวเพลิงปฐพี (ธงหลี่ตี้เยียนกวงฉี) กลับไปให้เจียงจื่อหยาทำพิธีบูชาที่แคว้นซีฉีแล้วนั้น นักพรตกวางเจิงจื่อ ก็เร่งเดินทางไปแดนสุขาวดีในทิศตะวันตกทันที พอเดินทางไปถึง มุณีเจียนเต๋าเหรินออกมาต้อนรับ แล้วกล่าวกับนักพรตกวางเจิงจื่อว่า “ท่านเป็นศิษย์สำนักอวิวัชรวง ข้าเลื่อมใสศรัทธาเป็นอย่างยิ่งนัก แต่ไหนแต่ไรมาพวกเราไม่มีเหตุให้ได้พบเจอกัน มาวันนี้**บุญสัมพันธ์**ทำให้เราได้เจอกัน เป็นเรื่องที่น่ายินดีเสียจริง” กวางเจิงจื่อกล่าวขอบคุณกลับไปว่า “ข้าน้อยประสบเคราะห์กรรม ผิดศีลปาณาติบาต บัดนี้ถูกอินเจียวขัดขวางการสถาปนาเจียงจื่อหยาชั้นเป็นแม่ทัพ ที่มาในวันนี้ ก็ตั้งใจจะมาขอเยี่ยมร่งสีเซียวดอกกมลวิเศษ (ธงซิงเหลียนเปาเซ่อฉี) เพื่อไปสยบอินเจียว แต่งทัพช่วยเหลือโจวอู่หวังไปปราบโจ้วหวัง”

มุณีเจียนเต๋าเหรินชักแม่น้ำทั้งห้า เกรงว่าร่งวิเศษแห่งแดนสุขาวดีจะแปดเปื้อนโลกีย์ในแดนมนุษย์ เลยปฏิเสธนักพรตกวางเจิงจื่อไป สุดท้าย มุณีจันถิเต๋าเหรินกล่าวกับเจียนเต๋าเหรินว่า “คราก่อน ข้าเคยเล่าให้ท่านฟังว่า ได้เกิดพลังธาตุสีแดงเหลือคณานับพุ่งขึ้นฟ้าทางดินแดนอาณานิยม ศุภนิมิตครั้งนั้นหมายความว่า ดินแดนทางทิศตะวันออกและทิศใต้กำลังจะมี**บุญสัมพันธ์**

กับเราดินแดนทางทิศตะวันตก และ**บุญสัมพันธ์**ได้กำหนดมาแล้วว่าภายในสระป่าเตื่อนี้อีก ห้าร้อยปีจะมีดอกไม้บาน ผึ้งตะวันตกมาตมแน่นเป็นแดนสุขาวดี แต่ธรรมของเราเมื่อใดจะแผ่ ไปไกลได้ถึงดินแดนอาคเนย์ ตอนนี้องค์สมเด็จพระธรรมมาถึงแล้ว เราควรอาศัยศาสนาใหญ่ ของดินแดนฝั่งอาคเนย์ เป็นช่องทางในการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของเรา ก็น่าจะมีทาง เป็นไปได้ ..." (Xu, 2007, pp. 495-496) มุนีเจียอินเต้าเหรินเห็นด้วยกับมุนีจุ่นถิเต้าเหริน จึง ยอมมอบธงสีเขียวดอกกมลวิเศษ (ธงซึ่งเหลียนเป่าเซ่อฉี) ให้กับนักพรตกวางเจิงจื่อกลับแคว้นซีฉี ไปสยบอินเจียว

ในบทสนทนาระหว่างนักพรตกวางเจิงจื่อและมุนีทั้งสองของศาสนาพุทธ เห็นได้อย่าง ชัดเจนว่า "ข้ออ้าง" ในการเข้ามาร่วมทำสงครามปราบโจ้วหวั่ง สถาปนาราชวงศ์โจว นั้น คือ "บุญสัมพันธ์" (有缘) กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็อาจตีความได้ว่า "บุญสัมพันธ์" (有缘) เป็นแม่เหล็กดูด "พุทธ" ให้มาสัมพันธ์ ปะทะสังสรรค์กับ "เต้า" และ "ขงจื้อ" ที่มีปฏิสัมพันธ์กันอยู่แล้วใน "**ประกาศิต แต่งตั้งเทพเจ้า**" หรือ "**เฟิงเสินป้ง**" เกิดเป็นปรากฏการณ์การประสมประสานระหว่างคติ "พุทธ" "เต้า" "ขงจื้อ" ในวรรณกรรม "ห้องสิน"

เมื่อรวบรวมธงวิเศษได้มาครบทั้งสี่ผืน นักพรตหฺรานเติงเต้าเหรินก็ได้วางแผนจัดการ กับฟานเทียนอันของอินเจียว โดยให้เขียนผู้วิเศษไปประจำตามทิศต่างๆ ของคิริฉีซาน "**นักพรต เหวินซูกว้างฝ่าเทียนจุน**ถือธงสีเขียวดอกกมลวิเศษ (ธงซึ่งเหลียนเป่าเซ่อฉี) ของ**ศาสนาพุทธ** ไปประจำทางทิศตะวันออก **นักพรตซื่ออิงจื่อ**ถือธงเปลวเพลิงปฐพี (ธงหลี่ตี้เยียนกวางฉี) ของ **สำนักเสวียนตูปัจจิงกง**ไปประจำทิศใต้ **นักพรตหฺรานเติงเต้าเหริน**ถือธงผลขี้สาลีเหลือง (ธงซึ่งหวงฉี) ของ**สำนักอวิ้วชีว์กง**ไปประจำพื้นที่ใจกลาง และโจ้วฮวั่งถือธงสีขาวเขตเมฆา (ธงซู่เซ่อวั้นเจียฉี) ของ**พระแม่เจ้าจินหมู่แห่งสระหยกบริสุทธิ์บนสรวงสวรรค์**ไปประจำ ทิศตะวันตก" (Xu, 2007, p. 498) การจัดกระบวนทัพดังกล่าวสามารถจัดการกับอินเจียวได้สำเร็จ อินเจียวถูกคิริสองลูกบีบรัดจนตายในสนามรบ (Xu, 2007, p. 501) นักพรตกวางเจิงจื่อได้ ฟานเทียนอันกลับคืนมา

จากการวางแผนจัดสรรเขียนผู้วิเศษหรือคนถือธงวิเศษไปประจำทิศต่างๆ ของนักพรต หฺรานเติงเต้าเหริน เพื่อปราบฟานเทียนอันของอินเจียว วิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

โจ้วฮวั่ง มนุษย์ผู้ที่กำลังจะสถาปนาราชวงศ์โจว ก้าวขึ้นสู่บัลลังก์มังกรเป็นราชันใน อนาคต ถือธงสีขาวเขตเมฆา (ธงซู่เซ่อวั้นเจียฉี) ของ**พระแม่เจ้าจินหมู่แห่งสระหยกบริสุทธิ์ บนสรวงสวรรค์** ผู้ที่ถือว่าเป็นราชินีพระบิตสุวรรณที่ปกครองดูแลสวรรค์ชั้นฟ้า "ว่าที่ราชันใน แดนมนุษย์ใช้ธงวิเศษของราชินีบนสรวงสวรรค์" เหมาะสมยิ่งแล้ว

นักพรตชื่อจิ้งจอก นักพรตเตาศิษย์สำนักฉานเจี้ยวแห่งตำหนักอี่ชีว์กิง ถือธงเปลวเพลิงปฐพี (ธงหลี่ตี้เยียนกวงฉี) ของศาสตราจารย์เต๋า ไท่ซังเหล่าจวินหรือเหลาจื้อแห่ง**สำนักเสวียนตูปาจิ้งก** เหมาะสมยิ่งแล้ว

นักพรตเหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน นักพรตเตาศิษย์สำนักฉานเจี้ยวแห่งตำหนักอี่ชีว์กิง ถือธงสีเขียวดอกกมลวิเศษ (ธงซึ่งเหลียนเป่าเซ่อฉี) ของ**ศาสนาพุทธ เหมาะสมหรือไม่** การที่มุนีจากศาสนาแดนสุขาวดีไม่ได้เดินทางร่วมปราบอินเจียวด้วยตัวเอง โดยยอมให้นักพรตศาสนาใหญ่แห่งดินแดนฝั๋งอาคเนย์ คือ ศาสนาเต๋า ใช้ธงของศาสนาพุทธนั้น อาจมีนัยยะอะไรบ้างอย่างซ่อนอยู่ ถ้าหากได้พินิจอย่างถี่ถ้วนถึงชื่อของ “**เหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน**” (文殊广法天尊) จะพบว่า “‘เหวินชุกว้าง 文殊’ เป็นคำภาษาต่างประเทศในภาษาจีน มีชื่อเต็มว่า ‘เหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน 文殊师利’ แปลมาจากภาษาสันสกฤตคำว่า ‘Mañjuśrī’ ทำให้แปลเป็นภาษาจีนอีกอย่างว่า ‘มานชูกว้าง 曼殊室利’ (Ma, 2004, p. 108) จุดนี้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า “**เหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน**” ในวรรณกรรมห้องสิน มีโอกาสสูงที่จะเป็นบุคคลเดียวกับ “พระมัญชุศรีโพธิสัตว์” (文殊菩萨) ในคติพุทธมหายานของจีน (Ma, 2004, p. 108) ดังนั้น ตรงนี้อาจตีความตามคำพูดของมุนีจุนเถิดเต๋าเหรินที่กล่าวไว้ในข้างต้นที่ว่า “เกิดพลั้งชาติสี่แดงเหลือคณานับพุ่งขึ้นฟ้าทางดินแดนอาคเนย์ สุกนิมิตครั้งนั้นหมายความว่า ดินแดนทางทิศตะวันออกและทิศใต้กำลังจะมี **บุญสัมพันธ์** กับเราดินแดนทางทิศตะวันตก และ**บุญสัมพันธ์** ได้กำหนดมาแล้วว่า ภายในสระปาเต๋อฉืออิก ห้าร้อยปีจะมีดอกไม้มาน ฝั๋งตะวันตกมาตรแมนเป็นแดนสุขาวดี แต่ธรรมของเราเมื่อใดจะแผ่ไปไกลได้ถึงดินแดนอาคเนย์ ตอนนี้อโอกาสเผยแผ่พระธรรมมาถึงแล้ว เราควรอาศัยศาสนาใหญ่ของดินแดนฝั๋งอาคเนย์ เป็นช่องทางในการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของเรา ก็น่าจะมีทางเป็นไปได้...” (Xu, 2007, p. 495-496) ภายใต้ “**บุญสัมพันธ์**” อันนี้อาจจะ “เกาะเกี่ยว” ให้ “**เหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน**” มาได้ใช้ธงวิเศษของศาสนาพุทธในการปราบอินเจียวในเหตุการณ์นี้ และต่อมาภายหลังได้เข้ามาบวชบำเพ็ญศีลในศาสนาพุทธจนสำเร็จธรรมเป็น “**พระมัญชุศรีโพธิสัตว์**” ก็อาจเป็นไปได้

นักพรตหฺรณเติงเต๋าเหริน นักพรตเตาศิษย์สำนักฉานเจี้ยวแห่งตำหนักอี่ชีว์กิง ถือธงผลซึ่งสีเหลือง (ธงซึ่งหวงฉี) ของ**สำนักฉานเจี้ยวแห่งตำหนักอี่ชีว์กิง** ตรงจุดนี้ถ้าดูผิวเผินอาจไม่พบประเด็นข้อสงสัยอะไร เพราะ “นักพรตเต๋าใช้ธงวิเศษของสำนักตัวเอง” ไม่น่ามีอะไรแปลก แต่ถ้าหากพินิจอย่างถี่ถ้วนจากชื่อของ “**หฺรณเติงเต๋าเหริน**” (燃灯道人) ก็จะพบว่า “**หฺรณเติง 燃灯**” แปลมาจากภาษาสันสกฤตคำว่า ‘Dīpaṃkara’ (Ma, 2004, p. 42) จุดนี้อาจเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า “**หฺรณเติงเต๋าเหริน**” ในวรรณกรรมห้องสิน มีโอกาสสูงที่จะเป็นบุคคลเดียวกับ “**พระทีปังกรพุทธเจ้า**” (燃灯佛) ที่ปรากฏเรื่องเล่าทั้งในพุทธฝ่ายเถรวาทและมหายาน ตรงนี้ผู้ประพันธ์ห้องสินต้องการสื่อถึงนัยอะไร หรือจะเป็นการ “ชูเต๋าชมพุทธ” แบบที่นักวิชาจีน

เชื่อกันว่า “บรรดาพระพุทธรเจ้าและพระโพธิสัตว์ของพุทธรนั้น เดิมเป็นสาวกเต๋า ถือเพศนักพรตมาก่อน แล้วจึงนำธรรมะไปเผยแผ่ในอินเดีย กำเนิดพระพุทธรศาสนาขึ้น” (Hu, 1996, p. 199; Qian, 1989, p. 4) หรือในอีกมิติหนึ่ง อาจจะตีความได้ว่า การเข้ามาร่วมสังฆกรรมของมุณีจากศาสนาอื่นแดนสุขาวดีในการล้มราชวงศ์ซ่งครั้งนี้ อาจถูก “บุญสัมพันธ์” เกาะเกี่ยวให้นักพรตหรานเต็งเต๋าเหรินเข้ามาบวชบำเพ็ญศีลในศาสนาพุทธรจนสำเร็จธรรมเป็น “พระที่บังกรพุทธรเจ้า” ในภายหลังก็อาจเป็นได้

แต่สิ่งที่ไม่สามารถปฏิเสธก็คือ เกิดการปะทะสังสรรค์ระหว่าง “พุทธร” “เต๋า” “ขงจื้อ” ในเหตุการณ์ “รวบรวมธวัชจากสี่ดินแดนศักดิ์สิทธิ์มาปราบอินเจียว” น้อย่างแจ่มแจ้ง กล่าวคือ ภายใต้การล่อลวงด้วยหลักสายสัมพันธ์ “พี่-น้อง” ของเซินกงเป่า ทำให้อินเจียวยอมผิดคำสาบานต่ออาจารย์ผู้มีพระคุณ ละเมิดลิขิตสวรรค์ ตั้งค่ายขัดขวางทัพโจว เพื่อแก้แค้นให้น้องชาย อินหง ซึ่งพานเทียนอัน (ลัญจกรพลิกฟ้า) ของวิเศษที่อินเจียวใช้นั้นมีฤทธิ์านุภาพร้ายแรงมาก ที่ผ่านมา อุปสรรคอื่น ๆ เขียนผู้วิเศษของศาสนาเต๋า เจียงจื่อหย่า นักพรตเต๋าโจวอุ๋นหวังและบรรดาแม่ทัพนายกองของแคว้นซันสามารถจัดการได้ แต่พอมาถึงพานเทียนอันของอินเจียว ไม่มีใครสามารถจัดการได้ ตรงนี้ตีความได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นเขียนผู้วิเศษซึ่งเป็นตัวแทนของศาสนาเต๋า หรือโจวอุ๋นหวังและบรรดาแม่ทัพนายกองของแคว้นซันที่ถือว่าเป็นตัวแทนของศาสนาหฺวู (ขงจื้อ) ล้วนไม่สามารถจัดการกับ “อุปสรรค” ดังกล่าวเพียงลำพังได้ หรือแม้แต่การผนึกกำลังร่วมมือกันระหว่างเขียนผู้วิเศษของศาสนาเต๋ากับโจวอุ๋นหวังและบรรดาแม่ทัพนายกองของแคว้นซัน ก็ยังไม่สามารถจัดการได้อยู่ดี ดังนั้นจึงต้องการความช่วยเหลือของศาสนาแห่งดินแดนสุขาวดี (พุทธร) อีกแรงในการจัดการกับ “อุปสรรค” ที่ยิ่งใหญ่ในครั้งนี้ การผนึกกำลังโดยใช้ธวัชของสามศาสนา คือ “พุทธร” (ธวัชเขียวดอกกมลวิเศษ) “เต๋า” (ธวัชเปลวเพลิงปฐพีและธวัชผลขิงสีเหลือง) “ขงจื้อ” ธวัชขาวเขตเมฆา รวมถึงการจัดสรรเขียนผู้วิเศษหรือคนถือธวัชทั้งสี่ไปประจำทิศต่าง ๆ เพื่อปราบอินเจียว ตอกย้ำการประสมประสานคติ “พุทธร” “เต๋า” “ขงจื้อ” ในวรรณกรรม “ห้องสิน” ได้เป็นอย่างดี

หลังจากเหตุการณ์ “รวบรวมธวัชจากสี่ดินแดนศักดิ์สิทธิ์มาปราบอินเจียว” มุณีจันถิเต๋าเหรินได้เดินทางจากแดนตะวันตกสุขาวดีมาฝั่งดินแดนอาณานิคมหลายครั้ง มีอยู่ครั้งหนึ่งในระหว่างที่ทัพของเจียงจื่อหย่ากำลัง**จนปัญญา**กับการจัดการ “ขงเซวียน” แม่ทัพที่มาช่วยขัดขวางทัพโจวอุ๋นหวัง มุณีจันถิเต๋าเหรินเดินทางมาถึง กล่าวว่า “ข้ามาจากดินแดนตะวันตก มีจุดประสงค์เพียงเพื่อมา**แสวงหาผู้ที่บุญสัมพันธ์กันและชี้้นำให้พ้นทุกข์** วันนี้รู้ว่า ขงเซวียนขวางทัพโจวอยู่ จึงมาโปรดสัตว์โดยเฉพาะ” “คราก่อนนักพรตกวางเจิงจื่อไปเยี่ยมธวัชเขียวดอกกมลวิเศษ (ธวัชขิงเหลืองเป่าเซอฉี) กับข้าที่ดินแดนตะวันตก ก็เคยเจอกันมาแล้ว วันนี้ขงเซวียนมี**บุญสัมพันธ์**กับดินแดนตะวันตก เลยมาชี้นำให้เขาไปยังแดนสุขาวดีด้วยกัน” นักพรต

หรรณแดงเต้าเหรินกล่าวว่า “วันนี้ท่านสยบข่งเซวียน ก็ทำให้โจวฮวงตั้งทัพไปทางตะวันออกได้สำเร็จ” มุ่ฉุ่นเถิดเต้าเหรินตอบกลับไปว่า “ไม่เพียงแต่จะยกทัพไปทางตะวันออกสำเร็จ ข่งเซวียนก็สำเร็จมรรคผล รากฐานการบำเพ็ญเพียรแก่กล้า มีบุญสัมพันธ์กับดินแดนตะวันตก” (Xu, 2007, p. 541-542)

ที่แท้ ข่งเซวียน คือ นกยูงจำแลงมา สุดท้ายกลายเป็นพาหนะของมุ่ฉุ่นเถิดเต้าเหรินติดตามพระอาจารย์ไปศึกษาพระธรรมในดินแดนสุขาวดีสืบต่อไป เห็นได้อย่างชัดเจนว่า นอกจากข่งเซวียนจะมีบุญสัมพันธ์กับศาสนาพุทธแล้ว ในขณะเดียวกัน นักพรตหรรณแดงเต้าเหรินที่กำลังช่วยเจียงจื่อหยายกทัพไปปราบโจวฮวงตามลิขิตสวรรค์ ได้เผชิญกับอุปสรรคใหญ่ที่จัดการไม่ได้ “จนปัญญากับการจัด การข่งเซวียน” ในเวลานั้นเอง มุ่ฉุ่นเถิดเต้าเหรินหยิบยื่นความช่วยเหลือเข้ามาจัดการกับอุปสรรคนั้น สยบข่งเซวียนลงได้อย่างราบคาบ ชี้นำเขาไปบำเพ็ญเพียร ณ ดินแดนตะวันตกสุขาวดี เพื่อสู่ทางมรรคผลนิพพานในอนาคต จากเหตุการณ์ดังกล่าวสามารถยืนยันการเข้าร่วมสังฆกรรมของมุ่ฉุ่นเถิดเต้าเหรินในภพเล็ก **“เฟิงเสินบ่ง” (ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า)** ที่แต่เดิมมีส่วนผสมระหว่าง “เต้า กับ ข่งจื่อ” อยู่แล้วได้เป็นอย่างดี

เหตุการณ์สำคัญอีกสองเหตุการณ์ในวรรณกรรมห้องสิน ก็คือ **ค่ายกลสังหารเซียน** และ **ค่ายกลหมื่นเซียน** ที่สำนักเจี๋ยเจี๋ยนำโดย องค์ศาสดาทงเทียนเจี๋ยจู่ มาตั้งค่ายกลขัดขวางทัพโจวฮวงปราบโจวฮวง

เริ่มด้วย **ค่ายกลสังหารเซียน** ชื่อก็แจ่มแจ้งอยู่แล้วว่า ตั้งขึ้นมาเพื่อสังหาร “เซียน” ซึ่งในค่ายกลจะมีกระป๋องเศษสังหารเซียนสี่เล่มที่พระอาจารย์องค์หงจวินเต้าเหรินมอบให้ศิษย์คนที่สามคือ ทงเทียนเจี๋ยจู่ แต่ ทงเทียนเจี๋ยจู่ เจ้าสำนักเจี๋ยเจี๋ยพึ่งค่ายแวงของบรรดาศิษยานุศิษย์ ไม่สนหน้าอินทร์พรหม มาตั้งค่ายกลที่มีฤทธานุภาพร้ายแรงขนาดนี้ ครั้งนี้เดือดร้อนถึงองค์ศาสดาไท่ซ่งเหลาจวิน แห่งสำนักเสวียนตูตำหนักปาจิงกงและองค์ศาสดาหยวนสือเทียนจุน แห่งตำหนักอวิ์ชีว์กง ต้องลงมาทลายค่ายกลด้วยตัวเอง ก่อนทลายค่ายกลได้พยายามเกลี้ยกล่อมศิษย์น้องคือ ทงเทียนเจี๋ยจู่ ให้ถอนค่ายกลขณะนี้ไป แต่ทงเทียนเจี๋ยจู่ไม่ยอมทำเดี๋ยว องค์ศาสดาเต้าทั้งสองจึงต้องวางแผนทลายค่ายกลขณะนี้ ในระหว่างที่กำลังวางแผนอยู่นั้น องค์ศาสดาหยวนสือเทียนจุนกล่าวว่า “ค่ายกลนี้มีสี่ประตู จำเป็นต้องอาศัยผู้พิเศษที่มีรากฐานการบำเพ็ญตะบะที่แก่กล้าสี่คนจึงจะทลายได้” องค์ศาสดาไท่ซ่งเหลาจวินกล่าวว่า “ข้าและท่านก็รับมือได้เพียงสองประตูเท่านั้น ยังเหลืออีกสองประตู บรรดาศิษยานุศิษย์สำนักเราก็คงไม่มีใครมีรากฐานการบำเพ็ญเพียรที่สามารถรับมือไหว” (Xu, 2007, p. 602)

ทันใดนั้นมีมุ่ฉุ่นเถิดเต้าเหรินเดินทางมาถึงพอดี องค์ศาสดาเต้าทั้งสองรีบออกไปต้อนรับและสนทนากับมุ่ฉุ่นเถิดเต้าเหริน สรุปความได้ว่า “มุ่ฉุ่นเถิดเต้าเหรินมาดินแดนอาคเนย์ครั้งนี้เพราะรู้ว่าบุญสัมพันธ์กับดินแดนแห่งนี้ หลายครั้งที่เห็นรังสีสีแดงหลายร้อยสายพุ่งสู่กลางเวหา

ก็รู้อีกว่าต้องมาพบผู้ที่มีบุญสัมพันธ์ในที่แห่งนี้ เพื่อ**ชี้้นำทางพวกเขาเหล่านั้นให้พ้นทุกข์** เพื่อเผยแผ่ศาสนา दिनแดนฝั่งตะวันตก (พุทธ) ให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป” (Xu, 2007, p. 602) องค์ศาสดาไท่ซังเหล่าจวิน กล่าวต่อว่า “ท่านมุนีมาครั้งนี้ประจวบเหมาะพอดี มีผู้วิเศษมาร่วม ทลายค่ายกลเพิ่มอีกหนึ่งประตู” (Xu, 2007, p. 602) สนทนาเสร็จ แจ้งว่ายังต้องการผู้วิเศษที่มี รากฐานการบำเพ็ญเพียรแก่กล้าอีกคนหนึ่ง มุนีจุ่นเถิดำเหรินจึงรับอาสาเดินทางกลับไปยัง दिनแดนสีขาวดีตะวันตกเพื่อเชิญมุนีเจียอิ่นเต้าเหรินมาช่วยอีกแรง สุดท้ายสามารถทลายค่ายกล สังหารเซียนลงได้อย่างราบคาบ

องค์ศาสดาทงเทียวเจี้ยวจู่ ยังไม่ยอมเลิกรา คราวนี้ แต่งทัพตั้งค่ายกลหมื่นเซียน ค่ายกล ที่มีฤทธานุภาพร้ายแรงกว่าค่ายกลสังหารเซียนคราวก่อน โดยทงเทียวเจี้ยวจู่ได้เกณฑ์ไพร่พล บรรดาศิษยานุศิษย์ทั้งสำนักเจี้ยเจี้ยวมาประจำค่ายกล “ยังได้ทำพิธีนำชื่อของ องค์ศาสดา ไ่ซังเหล่าจวิน องค์ศาสดาหยวนสือเจียนจุน มุนีจุ่นเถิดำเหริน มุนีเจียอิ่นเต้าเหริน เจียงจื่อหย่า และโจวฮวังไปเขียนลงบน “ลิวหนุฟาน หรือ ธงสะกดหกวิญญาณ” (Xu, 2007, p. 605) ก็จะ สังหารชีวิตของคนทั้งหกนั้นให้จงได้

ค่ายกลหมื่นเซียน ถือเป็นปราการด่านสุดท้ายก่อนการ “เฟิงเสิน” หรือ การประกอบ พิธี “ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า” เป็นจุดสิ้นสุดของการขัดขวางการยกทัพบุกเข้าราชธานีเจาเกอ ของผู้วิเศษสำนักเจี้ยเจี้ยว ยังเป็นบทสรุปของ “เคราะห์กรรม” (厄会) รอบหนึ่งพันห้าร้อยปีของ บรรดาเซียนสำนักเต้าทั้งสอง คือ สำนักฉ่านเจี้ยวและสำนักเจี้ยเจี้ยว (Xu, 2007, p. 637, 638, 639, 649) นอกจากนี้ยังเป็นฉากที่ยืนยันการเข้าร่วมสังฆกรรมของศาสนาพุทธกับ “เต้า” และ “ขงจื้อ” ในวรรณกรรมห้องสิน ภายใต้การดึงดูดของแม่เหล็กแห่ง “บุญสัมพันธ์” (有缘) และ “การชี้้นำให้พ้นทุกข์” (度脱) ได้เป็นอย่างดี

การทลายค่ายกลหมื่นเซียนในวันแรกของศาสดาทั้งสี่นั้น เริ่มต้นด้วยการส่งเซียน ผู้วิเศษนักพรตเต้าสามคนไปทลายค่ายกลมรณะสามประตู ฉายภาพการประสมประสานระหว่าง “พุทธ” “เต้า” “ขงจื้อ” ได้เป็นอย่างดี

คนแรก **นักพรตเหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน** ก่อนไปทลายค่ายกล มุนีจุ่นเถิดำเหริน กล่าวกับนักพรตเหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุนว่า “เจ้าไปทลายค่ายกลครั้งนี้จะได้พบกับคนที่มี **บุญสัมพันธ์กับท่าน**” (Xu, 2007, p. 643) จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น “**เหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน**” ในวรรณกรรมห้องสิน มีโอกาสสูงที่จะเป็นคนคนเดียวกับ “พระมัญชุศรีโพธิสัตว์” (文殊菩薩) ในคติพุทธมหายานของจีน (Ma, 2004, p. 108) ภายใต้“ศุภนิมิตของมุนีจุ่นเถิดำเหริน เกิดพลัง ชาติสุแดงเหลือคณานับพุ่งขึ้นฟ้าทางดินแดนอาคเนย์ในครั้งนั้น สื่อนัยว่า दिनแดนทางทิศ ตะวันออกและทิศใต้กำลังจะมี **บุญสัมพันธ์** กับดินแดนทางทิศตะวันตก และ**บุญสัมพันธ์**ได้ กำหนดมาแล้วว่าธรรมชาติของศาสนา दिनแดนสีขาวดีจะแผ่ไปไกลได้ถึงดินแดนอาคเนย์” (Xu, 2007,

p. 496) **บุญสัมพันธ์** ดังกล่าวอาจจะ “เกาะเกี่ยว” ให้ “**เหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน**” ได้มาเป็นตัวแทนบรรดาศิษยานุศิษย์สำนักฉานเจี้ยวเข้าไปทลายด่านไท่จี๋เงินลงได้สำเร็จ และสยบฉิวไสวเขียน “**สิงห์เขียว**” จำแลง นำมาใช้เป็นพาหนะได้อย่างสง่างาม จากการศึกษายังพบอีกว่าพาหนะของ “**พระมัญชุศรีโพธิสัตว์**” พระโพธิสัตว์แห่งปัญญาในคติพุทธมหายานของจีน ก็คือ “**สิงห์เขียว**” (Ma, 2004, p. 108) เช่นเดียวกัน เห็นได้อย่างชัดเจนว่า ฉิวไสวเขียน “**สิงห์เขียว**” จำแลงที่ประจำอยู่ที่ด่านไท่จี๋เงินลง ในค่ายกลหมื่นเขียนนี้ คือคนที่มี “**บุญสัมพันธ์**” กับ “**เหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน**” ตามที่มุนีจันตีเจ้าเหรินกล่าวไว้ในตอนต้น และภายใต้ “**บุญสัมพันธ์**” อีกครั้งในเหตุการณ์นี้ สันนิษฐานได้ว่า “**เหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน**” ต่อมาภายหลังได้เข้ามาบวชบำเพ็ญศีลในศาสนาพุทธจนสำเร็จธรรมเป็น “**พระมัญชุศรีโพธิสัตว์**” ก็อาจเป็นไปได้

คนที่สอง **นักพรตผู้เสียเงินเหริน** จากการศึกษาชื่อของ “**ผู้เสียเงินเหริน**” (普賢真人) พบว่า “**ผู้เสียเงิน 普賢**” เป็นคำภาษาต่างประเทศในภาษาจีน แปลมาจากภาษาสันสกฤตคำว่า ‘Samantabhadra’ ทำให้แปลเป็นภาษาจีนอีกอย่างว่า ‘ซานมันตวัป้าถั่วหลัว 三曼多跋陀罗’ (Ma, 2004, p. 122) จุดนี้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า “**ผู้เสียเงินเหริน**” ในวรรณกรรมห้องสิน อาจเป็นคนคนเดียวกับ “**พระสมันตภัทรโพธิสัตว์**” (普賢菩薩) ในคติพุทธมหายานของจีน นักพรตผู้เสียเงินเหรินในวรรณกรรมห้องสินนั้น “ก็เป็นนักพรตเต๋าที่มี**บุญสัมพันธ์**กับศาสนาพุทธ” (Xu, 2007, p. 645) บุญสัมพันธ์ ดังกล่าวอาจจะ “เกาะเกี่ยว” ให้ “**ผู้เสียเงินเหริน**” ได้มาเป็นตัวแทนบรรดาศิษยานุศิษย์สำนักฉานเจี้ยวไปทลายด่านมฤตเศเลียงอี๋เงินที่มี “**ข้างเผือก**” จำแลงแปลงกายเป็น หลิงหยาศิเขียน ประจำอยู่ สุดท้ายนักพรตผู้เสียเงินเหรินใช้ของวิเศษที่องค์ศาสตหาหยวนสื่อเทียบจุนให้มา สามารถปราบหลิงหยาศิเขียน ทลายด่านเหลียงอี๋เงินลงได้สำเร็จ และได้ “**ข้างเผือก**” มาเป็นพาหนะคู่ใจ จากการศึกษายังพบอีกว่า พาหนะของ “**พระสมันตภัทรโพธิสัตว์**” พระโพธิสัตว์แห่งความกรุณาและความแก่กล้าในการทำสมาธิในคติพุทธมหายานของจีน ก็คือ “**ข้างเผือกหงา**” (Ma, 2004, p.109) ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับหลิงหยาศิเขียน “**ข้างเผือก**” จำแลงที่ “**ผู้เสียเงินเหริน**” ปราบและนำมาเป็นพาหนะได้ในวรรณกรรมห้องสิน ตรงจุดนี้สามารถต่อยอดอีกขั้นได้ว่า “**ผู้เสียเงินเหริน**” ในวรรณกรรมห้องสิน มีโอกาสสูงที่จะเป็นคนคนเดียวกับ “**พระสมันตภัทรโพธิสัตว์**” ในคติพุทธมหายานของจีน สันนิษฐานได้ว่า “**ผู้เสียเงินเหริน**” ต่อมาภายหลังได้เข้ามาบวชบำเพ็ญศีลในศาสนาพุทธจนสำเร็จธรรมเป็น “**พระสมันตภัทรโพธิสัตว์**” ก็อาจเป็นไปได้

คนที่สาม **นักพรตฉือหังเต้าเหริน** ได้รับมอบหมายจากองค์ศาสตหาหยวนสื่อเทียนจุน ให้ไปทลายด่านชื่อเซียงเจิน ที่ “**สุวรรณราชสีห์**” จำแลงแปลงเป็น จินกวงเขียน ประจำอยู่ สุดท้าย นักพรตฉือหังเต้าเหรินใช้ของวิเศษที่องค์ศาสตหาหยวนสื่อเทียนจุนให้มา สามารถปราบจินกวงเขียน ทลายด่านชื่อเซียงเจิน ลงได้สำเร็จ และได้ “**สุวรรณราชสีห์**” มาเป็นพาหนะคู่ใจ

ถึงแม้ว่า **นักพรตฉือหังเต้าเหริน** จะไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันแน่ชัดเหมือน **นักพรตผู้เสียเงินเหริน** และ **นักพรตเหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน** ว่ามีโอกาสเป็นคนคนเดียว กับ “พระสมันตภัทรโพธิสัตว์” (普贤菩萨) และ “พระมัญชุศรีโพธิสัตว์” (文殊菩萨) ในคตินิพพานของจีน แต่ในวรรณกรรมห้องสินก็ได้มีข้อความที่สามารถอนุมานได้ไม่มากนักยกว่า **นักพรตฉือหังเต้าเหริน** อาจเป็นคนคนเดียวกับ “**พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์**” (观世音菩萨) กล่าวคือ “นี่คือสามนักพรตสยบสัตว์ศักดิ์สิทธิ์สามตน ในภพภาคหน้านักพรตและพาหนะคู่ใจ ทั้งสามคนนี้จะเป็นผู้เผยแผ่พระธรรมที่สำคัญในพุทธศาสนา มีนามว่า มัญชุศรีโพธิสัตว์ สมันตภัทรโพธิสัตว์ และอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์” (Xu, 2007, p. 643)

นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่า “ราชสีห์” สิงหาราช เป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นตัวแทนศาสนาพุทธมหายานในจีน เสียขันธ์ของราชสีห์กังวานไปทั่วหล้า แสดงถึงพลังปัญญาและจิตวิญญาณความกล้าหาญที่จะชี้นำสรรพสิ่งให้พ้นทุกข์” (Liang, 2012, p. 50; Ma, 2004, p. 122) ประจวบเหมาะทั้ง **นักพรตเหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน** และ **นักพรตฉือหังเต้าเหริน** ล้วนแล้วแต่ปราบ “ราชสีห์” จำแลง ที่ประจำด่านในค่ายกลหมื่นเซียน ในวรรณกรรมห้องสิน แล้วได้ “สิงห์เขียว” และ “สุวรรณราชสีห์” มาเป็นพาหนะ จึงเชื่อแน่ว่า **นักพรตเหวินชุกว้างฝ่าเทียนจุน** และ **นักพรตฉือหังเต้าเหริน** ในวรรณกรรมห้องสินมีโอกาสสูงที่จะเป็นคนคนเดียวกับ “พระมัญชุศรีโพธิสัตว์” (文殊菩萨) และ “พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์” (观世音菩萨) ในคตินิพพานของจีน

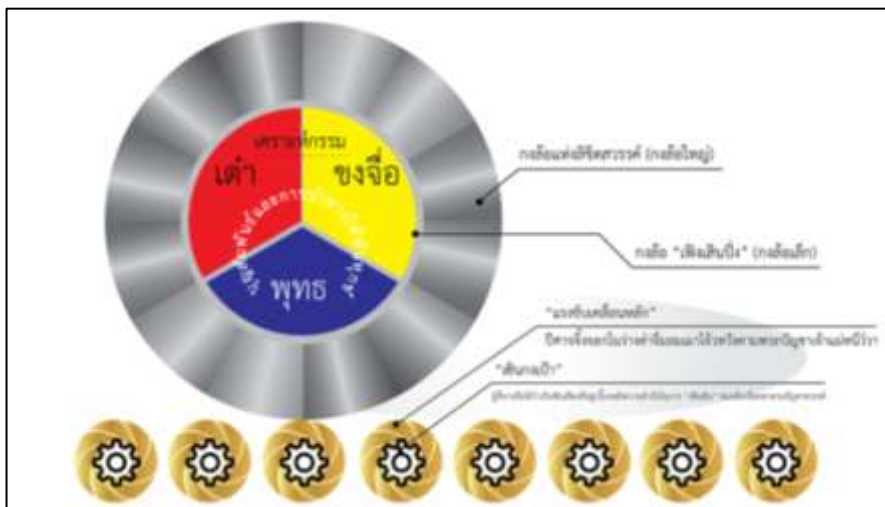
ภายใต้การดึงดูดของแม่เหล็กแห่ง “บุญสัมพันธ์” (有缘) และ “การชี้นำให้พ้นทุกข์” (度脱) ที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น ทำให้มีเจียอิ่นเต้าเหรินยอมมอบธงสีเขียวดอกกมลวิเศษ (ธงชิงเหลียนเป่าเซอฉี) ของวิเศษของศาสนาพุทธมาร่วมกับธงวิเศษของแหล่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ทำให้ปราบอินเจียวได้สำเร็จ นี่ถือปฐมบทที่ศาสนาพุทธเข้ามาร่วมสังฆกรรมกับ “เต้า” และ “ขงจื้อ” ในการยกทัพไปปราบโจ้วหวังตาม “ลิขิตสวรรค์” ทำให้ **กงล้อเล็ก** หรือ **กงล้อเฟิงเสินปั้ง (ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า)** มีองค์ประกอบสามส่วน คือ “พุทธ” “เต้า” “ขงจื้อ” ประสมประสานกันอยู่ จาก “ให้ยืมของวิเศษ” จนถึง มุนี้ทั้งสองแห่งศาสนาพุทธเดินทางมาดินแดนอาณานิคมด้วยตัวเอง แสดงถึง “พัฒนาการ” ของการเข้าร่วมปะทะสังสรรค์ของศาสนาพุทธ กับ “เต้า” และ “ขงจื้อ” ที่แรกเริ่มเดิมทีผสมกันอยู่แล้วใน **กงล้อเล็ก** หรือ **กงล้อเฟิงเสินปั้ง (ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า)** การเดินทางมาดินแดนอาณานิคมด้วยตัวเองของมุนี้ทั้งสอง นอกจากจะสามารถช่วยสำนักฉานเจียวทลายค่ายกลหมื่นเซียนของสำนักเจียเจียวสำเร็จลงได้อย่างราบคาบแล้ว ยังมีโอกาสพบเจอและรับผู้มีบุญสัมพันธ์เป็นศิษย์ นำพาผู้มีบุญสัมพันธ์เหล่านั้นกลับไปดินแดนสุชาติ ศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนในศาสนาพุทธได้อย่างมากมายถึง “สามพันชีวิต” (Xu, 2007, p. 655) สะท้อนถึงการประสมประสานระหว่าง “พุทธ” “เต้า” “ขงจื้อ” ในวรรณกรรมห้องสินได้เป็นอย่างดี

6. บทสรุป: “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื๊อ” เสมือนหนึ่งเดียว? ในห้องสิน

จากที่ได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น แนวคิดขงจื๊อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” เป็น **กรอบใหญ่** ของการดำเนินเรื่อง “ห้องสิน” โดยมี “ปิตาจารย์จอกในร่างตำจิ๋มอมเมาโจ้วหวังตามพระบัญชาเจ้าแม่ หนี่ววา” เป็น “แรงขับเคลื่อนหลัก” ที่มีส่วนผสมของคติ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื๊อ” ที่ทำให้ดำเนินเรื่องได้อย่างราบรื่น ในขณะเดียวกัน ยังมี “พันเพื่อง” ชิ้นเล็กๆ อีกหนึ่งชิ้นที่ในวรรณกรรม “ห้องสิน” พยายามจะฉายภาพให้ดูคล้ายกับจะมีพฤติกรรมที่ละเมิด “ลิขิตสวรรค์” แต่แท้ที่จริงแล้ว “พันเพื่อง” ดังกล่าวกำลังเป็นตัวช่วยให้ **กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์ (กงล้อใหญ่)** เคลื่อนหมุนไปข้างหน้าได้อย่างไม่สะดุด “พันเพื่อง” นั้นเป็นใครไปไม่ได้นอกเสียจาก “เซินกงเป่า” ผู้ที่อาจถือได้ว่าเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของการ “เฟิงเสิน” ของเจียงจื่อหยาดตามบัญชาสวรรค์ ดังแสดงตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2

“พุทธ” “เต๋า” “ขงจื๊อ” เสมือนหนึ่งเดียว? ในห้องสิน

จากแผนภาพข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า **กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์ (กงล้อใหญ่)** ซึ่งหมายถึง **การผลัดเปลี่ยนราชวงศ์จากซ่งเป็นโจว** ที่เป็นไปตาม คติขงจื๊อที่ว่าด้วย “ลิขิตสวรรค์” เป็นแกนหลักของเรื่อง ซึ่งขับเคลื่อนภายใต้แรงขับหลักที่กล่าวไว้ในข้างต้น โดยมี “เซินกงเป่า” เป็นพันเพื่องที่ทำให้การทำงานของกงล้อเคลื่อนหมุนไปได้อย่างไม่สะดุดจนจบเรื่อง

ในขณะเดียวกัน ภายใน *กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์ (กงล้อใหญ่)* ยังมี *กงล้อเล็ก* หรือ *กงล้อเฟิงเสินบั้ง (ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า)* ที่หมุนเคลื่อนไปพร้อมกับ *กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์ (กงล้อใหญ่)*

กงล้อเฟิงเสินบั้ง นี้ นายภาพการประสมประสานระหว่างคติ “เต๋า” และ “ขงจื้อ” ออกมาได้อย่างน่าสนใจ โดยมี “เคราะห์กรรม” (厄会) เป็น “สายพานเชื่อม” ให้บรรดาเซียนผู้พิเศษแห่งศาสนาเต๋าจจำเป็นต้องช่วยเหลือเจียงจื่อหยาร่วมทำสงครามล้มล้างราชวงศ์ซ่ง เพื่อให้เกิดการผลัดเปลี่ยนราชวงศ์ตามลิขิตสวรรค์ ทำให้การประสมประสานระหว่างคติ “เต๋า” และ “ขงจื้อ” ได้แจ่มชัดขึ้นในวรรณกรรม “ห้องสิน”

จากการศึกษายังพบอีกว่า เดิมทีที่ “เต๋า” และ “ขงจื้อ” ได้ปะทะสังสรรค์กันอยู่แล้วใน *กงล้อเฟิงเสินบั้ง* ยังมีการปะทะสังสรรค์ของ “พุทธ” เข้ามาอีกด้วย โดย “แม่เหล็ก” ที่ดึงดูด “พุทธ” เข้ามาใน *กงล้อเฟิงเสินบั้ง* มาร่วมปะทะสังสรรค์กับ “เต๋า กับ ขงจื้อ” คือ “มูลเหตุบุญสัมพันธ์ที่มีต่อกัน” (有缘) และ “แนวทางให้หลุดพ้นจากการเกิด แก่ เจ็บ ตาย” (度脱) เริ่มจากการให้ยืมของวิเศษของศาสนาพุทธ จนถึงมุนีทั้งสองแห่งศาสนาพุทธเดินทางมาดินแดนอาคเนย์ด้วยตัวเอง แสดงถึง “พัฒนาการ” ของการเข้าร่วมปะทะสังสรรค์ของศาสนาพุทธกับ “เต๋า” และ “ขงจื้อ” ที่แรกเริ่มเดิมทีผสมกันอยู่แล้วใน *กงล้อเล็ก* หรือ *กงล้อเฟิงเสินบั้ง (ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า)* การเดินทางมาดินแดนอาคเนย์ด้วยตัวเองของมุนีทั้งสอง นอกจากจะสามารถช่วยสำนักฉานเจียวทลายค่ายกลหมื่นเซียนของสำนักเจี๋ยเจียวสำเร็จลงได้อย่างราบคาบแล้ว ยังทำให้การแต่งตั้งไปล้มล้างราชวงศ์ซ่งของเจียงจื่อหยาสอดกโยธิน ไร่ซึ่งชาวหนาม ที่สำคัญยังมีโอกาสพบเจอและรับรู้บุญสัมพันธ์เป็นศิษย์ นำพาผู้มีบุญสัมพันธ์เหล่านั้นกลับไปดินแดนสุขาวดีศึกษาพระธรรมคำสั่งสอนในศาสนาพุทธได้อย่างมากมายถึง “สามพันชีวิต” (Xu, 2007, p. 655)

กงล้อเฟิงเสินบั้ง (กงล้อเล็ก) ที่มีส่วนผสมของ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” หมุนเคลื่อนไปพร้อมกับ *กงล้อแห่งลิขิตสวรรค์ (กงล้อใหญ่)* ภายใต้ *แรงขับเคลื่อนหลัก* ที่มีส่วนผสมของคติ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” รวมกันอยู่ ประกอบกับ *ฟันเฟือง* ที่ช่วยให้กงล้อทั้งสองเคลื่อนหมุนไปข้างหน้าอย่างราบรื่น สามารถฉายภาพ “กระบวนการ” ประสมประสานระหว่างคติที่แตกต่างหลากหลายดำรงอยู่ในเรื่องเดียวกันอย่างกลมกลืน เกิดเป็นปรากฏการณ์ “พุทธ” “เต๋า” “ขงจื้อ” เสมือนหนึ่งเดียวในวรรณกรรมห้องสิน

คำว่า “เสมือนหนึ่งเดียว” ในที่นี้ตีความตามคัมภีร์หลุนอี่ว บรรพจื่อลู่ 《论语·子路》ที่ว่า “วิญญูชนสร้างความกลมเกลียวแต่ไม่เหมือน เสี้ยวเหรินเหมือนกันแต่ไม่สร้างความกลมเกลียว” (สุวรรณ สดาอนันท์, 2562, น. 486) สุวรรณ สดาอนันท์ (2562, น. 173-174) ได้แสดงทัศนะในประเด็นนี้ไว้ว่า “ขงจื้อได้กล่าวถึงความเหมือนและความต่างไว้อย่างน่าสนใจ” กล่าวคือ “จวินจื่อ สร้างสรรค์ความกลมเกลียวในความแตกต่าง” ความแตกต่างระหว่างคติ “พุทธ” “เต๋า”

“ขงจื้อ” ที่ปรากฏในวรรณกรรม “ห้องสิน” สามารถอยู่ร่วมกันบนความต่างได้อย่างกลมเกลียว วรรณกรรม “ห้องสิน” ก็ทำหน้าที่เสมือนจวินจื่อที่ “สร้างสรรค์ความกลมเกลียวในความแตกต่าง” (สุวรรณ สถาอานันท์, 2562, น. 174) “ห้องสิน” นำเสนอ “ความกลมกลืน” ในวรรณกรรมห้องสิน ผ่านคติความเชื่อที่หลากหลายได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของสุวรรณ สถาอานันท์ (2562, น. 174) ที่ว่าด้วยความกลมเกลียวในแง่จริยศาสตร์ ว่า “ความกลมกลืนและความกลมเกลียว ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างมากกว่าความเหมือน ความเหมือนไม่เพียงแต่จืดชืด น่าเบื่อ แต่ภายในความเหมือนนั้นเองอาจมีความแตกต่างแตกแยกได้” ทำให้ “ห้องสิน” ได้รับยกย่องให้เป็นวรรณกรรมเอกแนวอิทธิปาฏิหาริย์สมัยราชวงศ์หมิง

ในตอนท้ายของเรื่อง ท้าโจวภายใต้การนำทัพของโจวฮู่หวังและเจียงจื่อหย่าได้โอบล้อม ราชธานีเจาเกอ แห่งราชวงศ์ซ่ง โจ้วหวังด้วยความเกรงกลัวจะเสื่อมเสียพระเกียรติหากว่าถูก ฝ่ายศัตรูจับกุมตัวได้จึงปลงพระชนม์ในกองเพลิงจึงเป็นอันสิ้นสุดสงครามระหว่างสองฝ่ายตาม ลิขิตสวรรค์

การนำเสนอเรื่องผ่าน “ลิขิตสวรรค์” ซึ่งถือเป็น **แก่นสำคัญ (Key Message)** ที่แทรกซึม อยู่แทบทุกตอนใน “ห้องสิน” **แก่นสำคัญ (Key Message)** นี้มักเป็นคำพูดติดปากของเซียน ผู้วิเศษสำนักฉ่านเจี้ยวและขุนศึกฝ่ายโจว เพื่อใช้เป็นข้ออ้างในการประหารบรรดาเซียน ผู้วิเศษจากสำนักเจี้ยวเจี้ยวและแม่ทัพนายกองของราชวงศ์ซ่ง ทั้งยังใช้เป็นเหตุผลในการยกทัพ ไปล้มล้างราชวงศ์ซ่ง สถาปนาราชวงศ์โจว สุดท้ายเพื่อสร้าง “ความชอบธรรม” ให้กับฝ่ายตน

“ความชอบธรรม” ตรงนี้ หมายความว่าอย่างไร ใช้กำลังในการประหารฝ่ายตรงข้าม ถือเป็นความชอบธรรมหรือไม่ ล้มล้างราชวงศ์ซ่งได้สำเร็จถือเป็นความชอบธรรมหรือไม่ ข้าราชการประหารมูลนายขึ้นเป็นราชันสถาปนาราชวงศ์ใหม่ถือเป็นความชอบธรรมหรือไม่ มีข้อความในคัมภีร์หลุนอี่ว บรรพเหยาเยว่ 《论语·尧曰》ได้เคยกล่าวไว้ว่า “พระเจ้าเหยา กล่าวว่า ‘โอ! ท่านซุ่น บัดนี้การสืบทอดตามบัญญัติสวรรค์ได้มาถึงท่านแล้ว จงยึดมั่นในดุลยภาพ トラบไดยังมีความทุกข์ยาก ขาดแคลนในสมุททั้งสี่ การสืบทอดแห่งสวรรค์ก็จะดำรงอยู่ชั่วกาล’” “พระเจ้าซุ่นก็ทรงมีพระบัญชาแก่พระเจ้าอี่วแบบเดียวกันนี้” (สุวรรณ สถาอานันท์, 2562, น. 586)

จากข้อความข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า “トラบไดยังมีความทุกข์ยากขาดแคลน ในสมุททั้งสี่ การสืบทอดแห่งสวรรค์ก็จะดำรงอยู่ชั่วกาล” สอดคล้องกับภาพลักษณ์ของโจ้วหวัง ในเรื่องห้องสินที่ไร้ซึ่งเหรินเจิ้ง (仁政) หรือมนุษยธรรมในการปกครอง กล่าวคือ การปกครอง ของโจ้วหวังไม่ได้ “มุ่งปกป้องคุ้มครองประชาราษฎร์ให้อยู่เย็นเป็นสุข มากกว่ามุ่งหวังผลประโยชน์ อื่นๆ ที่ตัวผู้ปกครองจะพลอยได้” (ปกรณ์ ลิ้มปุ่นสรณ์, 2558, น. 42-43) ส่งผลให้ยังคงมี “ความทุกข์ยากขาดแคลนในสมุททั้งสี่” ดังนั้น “การสืบทอดแห่งสวรรค์ก็จะดำรงอยู่ชั่วกาล”

ประจวบเหมาะกับภาพลักษณ์ที่เปี่ยมไปด้วยเหรินเจิ้ง (仁政) หรือ มนุสธรรมในหัวใจอู่หวัง ได้สว้างไสวขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของ “สวรค์” ดังที่เคยปรากฏในคัมภีร์หลุนอี่ว บรรพเหยาเยวี่ 《论语·尧曰》ว่า “พระเจ้าโจวมีการประทานอันยิ่งใหญ่ คนดีก็รู้มรรย” “แม้มีวงศ์วานราชสกุลโจว แต่มีอาจเทียบเคียงผู้มีมนุษยธรรม เหล่าตระกูลทั้งร้อยมีความผิด ข้าขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว” “ดูแลเครื่องซึ่งมาตราวัด ตรวจสอบประกาศกฎหมาย ฟ้นคินขุนนางที่ถูกละทิ้ง การบริหารของทั้งสี่ทิศก็ดำเนินไปตามครรลอง” “พลิกพื้นรัฐที่ถูกทำลาย สืบต่อตระกูลที่ขาดช่วง อุ่มชูประชาราษฎร์ผู้พลบลี ประชาษฎร์ทั่วหล้าก็มอบคตินดวงใจให้” “สิ่งสำคัญได้แก่ ประชาษฎร์ อาหารการไว้ทุกข์ และพิธีเซ่นไหว้” “ใจกว้าง ก็ได้มหาชน มีสัจจะ ประชาภิไฉว ขยันขันแข็งก็จะเกิดผล ยุติธรรม ก็จะมีนิต” (สุวรรณา สถาอนันท์, 2562, น. 586-587) จึงทำให้ “การสืบทอดแห่งสวรค์” ได้บังเกิดขึ้น สร้างเป็นเรื่องราวความยาวหนึ่งร้อยตอนในวรรณกรรมห้องสิน

ในระหว่างแต่งทัพไปปราบโจวหวังตามบัญชาสวรค์ โจวอู่หวังผู้เป็นข้าราชบริพารในพระเจ้าโจวหวังยืนอยู่ตรงกลางระหว่าง “ผู้ปกครองที่มี ‘เหรินเจิ้ง (仁政)’” กับ “ขุนนางที่จงรักภักดี ‘จง (忠)’” ประกอบกับเจียงจื่อหย่าอ้าง “ลิขิตสวรค์” และเหตุผลมากมายของบรรดาขุนนางผู้ใหญ่ที่ตั้งใจถวายฎีกาเสนอให้แต่งทัพไปล้มราชวงศ์ซัง (Xu, 2007, pp. 509-511) สุดท้ายเขาก็เห็นสมควรที่จะเป็น “ผู้ปกครองที่มี ‘เหรินเจิ้ง (仁政)’” เลือก “การปกครองต้องตั้งอยู่บนอุดมการณ์ที่มุ่งประโยชน์ของผู้ใต้ปกครองเป็นสำคัญ คือ มุ่งปกป้องคุ้มครองประชาราษฎร์ให้อยู่เย็นเป็นสุข มากกว่ามุ่งหวังผลประโยชน์อื่นๆ ที่ตัวผู้ปกครองจะพลอยได้” (ปกรณ์ ลิ้มปุนสรณ์, 2558, น. 43) ในคัมภีร์เม้งจื่อ บรรพเหลียงฮุยหวังภาคปลาย 《孟子·梁惠王下》ได้เคยอภิปรายเกี่ยวกับกรณีข้าบริพารประหารมุลนายไว้ว่า “พระเจ้าทั้งเนรเทศขับไล่พระเจ้าเจี้ย พระเจ้าโจวอู่หวังเข้าสู่ต่อสู้กับพระเจ้าโจ้ว มีกรณีเช่นนี้ด้วยหรือ” เม้งจื่อตอบว่า ‘ตามตำนานการเล่าขานสืบทอดต่อกันมา ปรากฏมีเรื่องเช่นนี้อยู่จริง’ ‘ผู้เป็นข้าบริพารทำการประหารมุลนาย เยี่ยงนี้ได้ด้วยหรือ’ ‘ผู้ที่ปล้นทำลายมนุสธรรมย่อมได้ชื่อว่าโจรปล้น ผู้ที่ปล้นทำลายครรลองธรรมย่อมได้ชื่อว่าผู้พิการ โจรและผู้พิการเรียกรวมกันว่าผู้ถูกโดดเดี่ยว ไม่เคยได้ยินว่ามีการประหารมุลนายแต่อย่างใด” (ปกรณ์ ลิ้มปุนสรณ์, 2558, น. 39)⁸ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การตัดสินใจเลือกที่จะเป็น “ผู้ปกครองที่มี ‘เหรินเจิ้ง (仁政)’” ในครั้งนี้ของโจวอู่หวังไม่ถือว่าผิดครรลองแห่งการเป็นข้าบริพารแต่อย่างใด โจวจ้วงอวิน เรียกการตัดสินใจครั้งนี้ของโจวอู่หวังว่า “หมิงจง (明忠)” (Zou, 2019, p. 268) ถอดความเป็นภาษาไทยได้ว่า “ใช้สติปัญญาในการจงรักภักดี” “โจวอู่หวังตัดสินใจแต่งทัพปราบซัง ถือเป็นการตัดสินใจที่เป็นไปตามลิขิตสวรค์และครอบครองน้ำใจของมวลมหาชน” (Zou, 2019, pp. 268-269)

⁸ งานวิจัยนี้ใช้ เม้งจื่อ สำนวนแปลภาษาไทยของปกรณ์ ลิ้มปุนสรณ์ (2558)

ดังนั้น เหมือนจะได้คำตอบแล้วว่า “ความชอบธรรม” ในการผลิตเปลี่ยนราชวงศ์ซึ่งเป็นโจวตามลิขิตสวรรค์ไม่ได้หมายถึงการใช้กำลังในการล้มล้างราชวงศ์ซัง แต่ต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไขต่างๆ ดังนี้ **หนึ่ง** ผู้ปกครองเดิมไร้ซึ่ง เหรินเจิ้ง (仁政) **สอง** ผู้ปกครองใหม่ที่จะมาแทนที่เพียบพร้อมไปด้วย เหรินเจิ้ง (仁政) “ลิขิตสวรรค์” หรือ “บัญญัติสวรรค์” จึงจะทำงานและสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างเต็มที่บนสิ่งที่เรียกว่า “ความชอบธรรม” อาจกล่าวได้ว่า ความชอบธรรมในการเปลี่ยนอำนาจทางการเมืองของกลุ่มบุคคลเดิมเป็นอำนาจของกลุ่มบุคคลใหม่ หรือการเสื่อมถอยของราชวงศ์หนึ่งจนทำให้มีการผลิตเปลี่ยนราชวงศ์ใหม่ขึ้นแทน ไม่ได้กำหนดโดยลิขิตสวรรค์เพียงอย่างเดียว แต่ต้องประกอบด้วยสองเงื่อนไขข้างต้นที่ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกัน ประเด็นนี้สอดคล้องกับข้อความในคัมภีร์เมิ่งจื่อ บรรพเจเนจิตภาคปลาย 《孟子・尽心章句下》 ที่ว่า “ประชากรราษฎรมีค่าสำคัญ เสือเมืองทรงเมืองสำคัญรองลงมา ผู้เป็นเจ้าของปกครองต่อคาราคาเบา ด้วยเหตุนี้ ผู้ที่ได้ครอบครองน้ำใจของมวลมหาชน ย่อมได้เป็นเชื้อฟ้าเจ้าแผ่นดิน ผู้ที่ได้ครอบครองน้ำใจเจ้าแผ่นดินย่อมได้เป็นเจ้าครองนครแคว้น ผู้ที่ได้ครอบครองน้ำใจเจ้าครองแคว้น ย่อมได้เป็นมหามนตรี” (ปกรณ์ ลิ้มปุนสรณ์, 2558, น. 315) ตรงนี้อาจตีความได้ว่า “ลิขิตสวรรค์” แท้ที่จริงแล้ว หมายถึง “ลิขิตประชาชน” หรือ “อาณัติแห่งประชาชน” หากประชาชนไม่สนับสนุนแล้ว ผู้ปกครองก็อาจจะไม่ได้รับอาณัติจากประชาชนให้ปกครองบ้านเมืองอีกต่อไป หากประชาชนสนับสนุนผู้อื่น คนนั้นก็จะได้รับอาณัติจากประชาชนให้เป็นผู้ปกครองคนใหม่ ดังนั้น ความชอบธรรมในการปกครองประเทศจึงมาจากลิขิตหรืออาณัติของประชาชนเท่านั้น ส่วนผู้ปกครองจะครองอำนาจได้ยาวนานเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการปกครอง ซึ่งก็คือการปกครองด้วยคุณธรรม หรือมีมนุษยธรรมในการปกครอง โดยเน้นการแก้ปัญหาให้ประชาชนเป็นหลัก

ในตอนสุดท้ายเป็นส่วนที่กล่าวถึงหลังเสร็จศึก โจวอู่หวังก็กลับแคว้นซันซีและได้ปูนบำเหน็จให้กับขุนนางและนายทหารทั้งปวง สถาปนาราชวงศ์ขึ้นใหม่ นามว่า ราชวงศ์โจว และจัดการ “เฟิงเสิน” หรือสถาปนาเทพเทวดาโดยมีเจียงจื่อหย่าเป็นผู้ประกอบพิธีอัญเชิญดวงวิญญาณผู้เสียชีวิตในการรบทั้ง 365 ดวง มารับการแต่งตั้งให้เป็นเทพเจ้าฝ่ายต่างๆ ตามความดีความชอบที่ได้กระทำไว้ จากที่กล่าวไว้ในตอนต้น ทำเนียบ “เสิน” ทั้ง 365 องค์ ประกอบด้วยศิษย์จากสำนักฉ่านเจี้ยว 11 องค์ **สำนักเจี้ยวเจี้ยว** 225 องค์ เป็นคนในแดนมนุษย์ 112 องค์ และอื่นๆ อีก 17 องค์ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า แม้แต่ศิษย์สำนักเจี้ยวเจี้ยวที่ขัดขวางทัพโจวยังได้รับการสถาปนาปูนบำเหน็จให้ไปรับราชการบนสวรรค์

ทุกครั้งที่เกิดสงคราม ก็ล้วนแล้วแต่ต้องมีคนตายมากมายมหาศาล ดังที่ในคัมภีร์เมิ่งจื่อ บรรพพลีโหลวภาคต้น 《孟子・离娄章句上》 ได้เคยกล่าวไว้ว่า “การใช้สงครามเข้าช่วงชิงแผ่นดิน ย่อมต้องเช่นฆ่าผู้คนจนศพทับถมเต็มบ้านเมือง อันเป็นไปตามคำกล่าวที่ว่า ‘นำแผ่นดิน

มากขึ้นมากล้นเนื้อมนุษย์' ความคิดเยี่ยงนี้แมลงทนต์ประหารให้ตัวตันไปก็ไม่สาสม ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญยีนดีในการศึกจึงสมควรแก่การลงทนต์ขนาดหนัก" (ปกรณ์ ลิ้มปณฺสรณ์, 2558, น. 153) การไม่เลือกปฏิบัติในการ "เฟิงเสิน" การปูนบำเหน็จโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชังของเจียงจื่อหยาน นอกจากจะ "ถือเป็นการปลอบประโลมญาติผู้วายชนม์ในสงครามครั้งนี้แล้ว ยังทำให้ภาพที่โหดร้ายทารุณของการทำสงครามเจือจางลงด้วย" (Liu, 2019, p. 28) นอกจากนี้ยังตีความได้อีกว่า การเฟิงเสินด้วยการปูนบำเหน็จให้ผู้วายชนม์ไปรับราชการบนสวรรค์ "สามารถระงับความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่าย ทั้งยังสร้างเสถียรภาพและความปรองดองของคนในชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นและเอกภาพให้กับชาติบ้านเมือง" (Liu, 2019, p. 28) เหตุการณ์นี้จัดเป็นปัจจัยลบที่นำไปสู่การปิดเรื่อง "ห้องสิน" ได้อย่างสมบูรณ์แบบ

เอกสารอ้างอิง/References

- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระยา. (2543). *ตำนานหนังสือสามก๊ก*. ดอกหญ้า.
- คัมภีร์ตำราเสวีย (มหาศึกษา) และจางยง (ความเหมาะสมที่แน่นอน) สองคัมภีร์แก่นคำสอนของ
ลัทธิขงจื้อ (ถาวร สิทธิโกศล และกนกพร นุ่มทอง, ผู้แปล). (2562). สมาคมเผยแผ่
คุณธรรม “เติ๊กก่า” จีจินเกาะ.
- คัมภีร์เม้งจื้อ (ปกรณ์ ลิ้มปณฺสรณ์, ผู้แปล). (2558). โอเพ่น โซไซตี้.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2540). *เกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิไทย*.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ส่วจ้งหลิน. ฮ่งสิน ประกาศิตแต่งตั้งเทพเจ้า (วิวัฒน์ ประชาเรืองวิทย์, ผู้แปล). (2551). ต้นไม้.
เสถียร โพธิ์นันทะ. (2522). *เมธีตะวันออก*. บรรณาการ.
- หลุนอีว: ขงจื้อสนทนา (สุวรรณา สถาอานันท์, ผู้แปล). (2562). โอเพ่นบุ๊ก.
- Ding, X. G. 丁锡根 (1996). 《中国历代小说序跋集》. 人民文学出版社.
- Feng, W. 封弢 (1984). 《〈封神演义〉谈》. 《读书》, 7.
- Hu, W. C. 胡万川. (1996). 《〈封神演义〉中封神的意义》. 载'93
中国古代小说国际研讨会学术编委会编《'93 中国古代小说国际研讨会论文集》.
开明出版社.
- Hu, W. H. 胡文辉 (1990). 《〈封神演义〉阐教和截教考》. 《学术研究》, 2.
- Huang, J. C. 黄景春 (2006). 《中国古代小说仙道人物研究》. 广西师范大学出版社.
- Li, F. D., & Zhang, G. F. [宋]李防等、张国风会校 (2011). 《太平广记会校》. 北京燕山出版社.
- Li, J. G., & Chen, H. 李剑国、陈洪. (2007). 《中国小说通史·明代卷》. 高等教育出版社.
- Li, Y. H. 李亦辉 (2018). 《〈封神演义〉考论》. 人民文学出版社.
- Li, Y. H. 李亦辉 (2011). 《混合三教以儒为本——论〈封神演义〉的整体文化特征》.
《哈尔滨工业大学学报》(社会科学版), 3.
- Liang, G. Z. 梁归智 (2019). 《修仙遭劫再封神——〈封神演义〉的情节逻辑》. 《名作欣赏》, 12.
- Liang, G. Z. (a) 梁归智 (a). (2020). 《三教合一为尊——〈封神演义〉里的儒佛道 (一)》.
《名作欣赏》, 4.
- Liang, G. Z. (b) 梁归智 (b) (2020). 《三教合一为尊——〈封神演义〉里的儒佛道 (二)》.
《名作欣赏》, 5.
- Liang, S. X. 梁胜兴 (2012). 《文殊的青狮子坐骑考》. 《中华文化论坛》, 1.
- Liu, H. 刘寰 (2015). 《〈封神演义〉的宗教文化及其艺术表现》[学硕士学位论文]. 渤海大.

- Liu, X. Y. 刘相雨 (2019). 《〈封神演义〉中姜子牙形象的文化意蕴》. 《陕西理工大学学报》(社会科学版), 1.
- Liu, Y. Y. 刘彦彦 (2011). 《宗教文化视野下对〈封神演义〉的解读》. 《哈尔滨工业大学学报》(社会科学版), 5.
- Lu, X. 鲁迅 (2006). 《中国小说史略》. 人民文学出版社.
- Ma, S. T. 马书田 (2004). 《中国佛教诸神》. 国家出版社.
- Ma, S. T. 马书田 (1997). 《中国冥界诸神》. 团结出版社.
- Pan, B. Q., & Liu, L. 潘百齐、刘亮 (2000). 《论〈封神演义〉的道教文化涵蕴》. 《明清小说研究》, 2.
- Shi, C. Y. 石昌渝 (2004). 《〈封神演义〉政治宗教寓意》. 《东岳论丛》, 3.
- Shi, C. Y. 石昌渝 (1994). 《中国小说源流论》. 生活·读书·新知三联书店.
- Si, M. Q. [西汉]司马迁 (1982). 《史记》. 中华书局.
- Song, Y. Z. [民国]·宋芸子 (1996). 《宋评封神演义序》. 载丁锡根《中国历代小说序跋集》. 人民文学出版社.
- Tan, F. L., & Chen, Y. C. 谈凤樑、陈泳超 (1992). 《借神演史的〈封神演义〉》. 辽宁教育出版社.
- Wan, F. 万方 (2013). 《〈封神演义〉女性刍议》. 《九江学院学报》(社会科学版), 4.
- Wang, L. R. 王连儒 (2002). 《志怪小说与人文宗教》. 山东大学出版社.
- Wang, S. 王帅 (2017). 《〈封神演义〉中的女性人物形象分析》. 《现代语文》(学术综合版), 2.
- Xiao, B. 萧兵 (1991). 《黑马: 中国民俗神话学文集》. 时报文化出版社企业公司.
- Xie, Q. Y. 谢青云译注 (2017). 《神仙转》. 中华书局.
- Xu, Z. L. [明]许仲琳 (2007). 《封神演义》. 人民文学出版社.
- Yang, T. Y. 杨天宇撰 (2004). 《礼记译注》(十三经译注). 上海古籍出版社.
- Ying, S., & Wang, L. Q. [汉]应劭撰、王利器校注 (1981). 《风俗通义校注》. 中华书.
- Yu, J. [清]俞景 (1996). 《封神演义诠释序》. 载丁锡根《中国历代小说序跋集》. 人民文学出版社.
- Zhang, H. X. 张翰勋 (1987). 《〈论语〉天命观辨要》. 《齐鲁学刊》, 1.
- Zhongguo fojiao wenhua yanjiusuo 中国佛教文化研究所 (1993). 《俗语佛源》. 上海人民出版社.
- Zhongguo shehui kexueyuan yuyan yanjiusuo cidian bianji shibian 中国社会科学院语言研究所词典编辑室 (2017). 《现代汉语词典》(第7版). 商务印书馆.
- Zhu, Y. L. 朱越利 (2004). 《〈封神演义〉与宗教》. 《东岳论丛》, 3.

Zou, C. G. [清]邹存淦 (1996). 《删补封神演义诠解序》. 载丁锡根《中国历代小说序跋集》. 人民文学出版社.

Zou, Z. Y. (2019). 《明代神魔小说研究》. 四川大学出版社.